Zu

der öffentlichen Prüfung

des

Fürstlich Schwarzburgischen Gymnasiums

zu Sondershausen,

welche am 15. und 16. März stattfinden wird,

ladet ehrerbietigst ein

der Director Dr. W. Kieser,

Schulrath, Inhaber des Fürstl. Schwarzb. Ehrenkreuzes II. Classe.

Inhalt:

1) De asyndeto Demosthenico. Vom Gymnasiallehrer Bosse.
2) Schulnachrichten. Vom Director.

Sondershausen, 1875.
Gedruckt in der Fr. Aug. Eupel'schen Hofbuchdruckerei.

De asyndeto quae adhuc a recentioris aetatis hominibus doctis disputata sunt aut ad singulos veterum scriptorum locos spectant aut quae pauca subtiliter et copiose sunt exposita exceptis grammaticorum explicationibus omnia, ni fallor, ad poëtas pertinent. Veteres autem rhetores etsi paucis exponunt, quid sit, quam vim habeat asyndeton, hoc tamen quaerere omittunt, qua ratione illa figura ab oratoribus ipsis sit tractata. Ego vero cum illud diligentius inquirendo ad artem oratoriam illustrandam conferri aliquid posse putarem, Demosthenem delegi, ut in ejus orationibus, quo modo asyndeto usus esset, ostenderem: cujus gloriam non minime inde ortam esse constat, quod eloquentiae subsidiis summa arte usus esse judicatus sit.

Sed priusquam ad Demosthenem ipsum tractandum transeam, operae pretium esse videtur et quid homines docti asyndeton nominaverint et quae genera hujus figurae statuerint accuratius cognoscere. Ac veteres quidem rhetores plurimi, qua sunt jejunitate et inopia, satis habent asyndeton*) paucis verbis definire nonnullaque ejus exempla afferre.

Sic explicat Alexander III, 32*): *κατὰ τοῦτο τὸ σχῆμα τοὺς συνδέσμους αἴροντες τοὺς ὀφείλοντας τὰ κῶλα συνάπτειν οὕτω φαμὲν τὸν λογον*, Phoebammo III, 45 *ἀσύνδετόν ἐστι φράσις, ἐν ῇ παραλείπονται οἱ συνδέοντες σύνδεσμοι*, Zonaeus III, 169 *ἀσύνδετόν ἐστιν, ὅταν χωρις τῶν συναπτόντων συνδέσμων ἐκφέρωμεν τὸν λόγον*, alii, in his latini, eisdem fere verbis idem exponunt. Qui cum nihil aliud quam nomen asyndeti interpretentur, alii quidem nonnulli vim atque naturam hujus figurae ipsam explicare student. Qua in re tamen perincommode accidit, quod ei quos optime disputare potuisse certissimum est, Aristoteles, Hermogenes, Cicero, Quintilianus, pauca disseruerunt, ceteri autem, cum quaestionem fere eo referrent, num *κατ᾽ ὄνομα* an *κατὰ κόμμα* an *κατὰ κῶλον* asyndeton positum esset et qnam quoque loco vim haberet, ad doctrinam de asyndeto augendam haud ita multum contulerunt.

---

*) Sic haec figura a plurimis scriptoribus vocatur. Alia nomina haec extant: *λύσις* (Demetrius), *διάλυσις* (Herodianus, Demetrius, Alexander, Rutilius Lupus), *ἀπολελυμένον* (Herodianus et Demetrius), *διάλυτον* (Julius Rufinianus et Beda) eaque in linguam latinam versa dissolutio, dissolutum, solutum, inconnexio; Dionysius in Jud. Lys. cap. 9 dictionem dissolutam vocat *διαλελυμένην* et *σύντομον*; Quintilianus IX., 3, 50 eam a nonnullis etiam *βραχυλολίαν* dici notat.

**) In graecorum rhetorum verbis afferendis Leonardi Spengelii editione usus sum.

Ut igitur initium ab eo capiam, qui omnium longe uberrimus fuit in hac [illegible] tractanda, Gregorius Corinthius in eo commentario, quo Hermogenis librum, qui inscribitur *περὶ μεθόδου δεινότητος*, illustravit, fere nihil nobis utile offert, cum equidem eas rationes, ad quas Gregorius illo rhetore duce doctrinam de asyndeto refert, rejiciendas putaverim. Hermogenes enim II, 435 sq., ubi asyndeton et polysyndeton (*τὸ μετὰ τῶν συνδέσμων λεγόμενον*)*) inter se comparat, haec dicit: *ταὐτὸ δὲ ἀμφότερα δηλοῖ, καὶ ἐργάζεται καὶ μέγεθος ὁμοίως καὶ πλῆθος, ὅταν ἑκατέρου καιρὸς ᾖ. ταὐτὸν δὲ ἐργαζόμενα οὐχ ὁμοίως ἐργάζεται, ἀλλὰ τὸ μὲν μετὰ συνδέσμων πραγματικὸν πλῆθος ἢ μέγεθος . . . . , τὸ δὲ ἄνευ συνδέσμων λεγόμενον ἠθικόν ἐστιν.* Quibus verbis etsi recte, ut postea videbimus, docetur, utramque et *μέγεθος* et *πλῆθος***) efficere, tamen non intellegitur, cur polysyndeton rerum et magnitudinem et multitudinem significare, asyndeton autem ad *ἦθος* pertinere dicatur. Nam qui exempla ex Demosthenis orationibus infra allata accuratius inspiciet, eorum permagnam partem intelleget ejus esse dicendi generis, quod potius vehementissimos habeat affectus. Nec magis est cur id quod dicitur *πραγματικὸν πλῆθος ἢ μέγεθος* ab asyndeto alienum esse statuamus. Nam si *μέγεθος πραγματικόν*. Gregorius Corinthius recte docet in eo cerni, quod unum in multa secetur, *πλῆθος* autem *πραγματικὸν* in eo, quod multa, ut sint multa, enumerentur, quis est qui, ut pauca exempla pro multis proferam, in verbis quae sunt: *ἀπέβλεπον, ἐζήλουν, ἐτίμων, ἄνδρας ἡγοῦντο* (Dem. or. XIX, 265) *μέγεθος* illud et in his: *δῆμον, ἱππέας, βουλήν, ἱερά, ὅσια* scil. *ἀναιρεῖ* (Dem. or. XXIV, 101) *πλῆθος πραγμάτων* inesse neget? Unde apparet, neque ea quae dicuntur *μέγεθος καὶ πλῆθος πραγματικόν* neque *ἦθος* tale esse, ut illa polysyndeti, hoc asyndeti sit. Omnino nonnulli rhetores cum ostendere studerent, in asyndeto prorsus aliam vim inesse atque in polysyndeto, nimium studuisse mihi videntur. Hoc vel inde sumi potest quod in contrarias fere partes de hac re judicant. Aristoteles quidem asyndeti hoc proprium esse docet, quod aequali tempore multa dicta esse videantur; conjunctionem enim ex multis unum facere, ita ut sublata illa contra ex uno multa fiant (cf. Rhet. III, 12 *ἔτι ἔχει ἴδιόν τι τὰ ἀσύνδετα· ἐν ἴσῳ γὰρ χρόνῳ πολλὰ δοκεῖ εἰρῆσθαι. ὁ γὰρ σύνδεσμος ἓν ποιεῖ τὰ πολλά, ὥστ' ἐὰν ἐξαιρεθῇ, δῆλον ὅτι τοὐναντίον ἔσται τὸ ἓν πολλά).* Cf. etiam Ciceronem in Oratore cap. 39: „cum demptis conjunctionibus dissolute plura dicuntur". Sed quamvis

---

*) Eam figuram, quam nos polysyndeton dicimus, a scriptore intellegi, ex exemplo, quod attulit, satis apparet: *Ὄλυνθον μὲν δὴ καὶ Μεθώνην καὶ Ἀπολλωνίαν καὶ δύο καὶ τριάκοντα πόλεις ἐπὶ Θρᾴκης ἐῶ* (Dem. or. IX., 26). Constat, a Graecis illam figuram non nisi hoc loco ab Hermogene commemorari, id quod Dzialas in dissertatione, qua rhetorum antiquorum de figuris doctrinam tractavit, p. 14 aptissime sic explicat: conjunctiones a Graecis, quibus multo major copia harum particularum quam aliis populis est, tam crebro libenterque etiam in oratione non eleganti et pedestri usurpabantur, ut iis singularis ornatus esse non videretur.

**) Gregorius Corinthius in Walz. Rhet. VII, 1211 interpretatur: *μέγεθος μέν, ὅταν ἔχωμεν ἓν πρᾶμα παὶ κατατέμνωμεν αὐτὸ εἰς πολλά· πλῆθος δέ, ὅταν πολλὰ ἔχω καὶ διηγῶμαι αὐτά.*

verum sit, multa conjunctionibus connexa unam quasi rem in totidem partes divisam significare, tamen contenderim, harum partium, ut conjunctiones sint voluntate judicioque cumulatae, utramque non partis, sed totius potius rei vim habere et rerum copiam et magnitudinem vel augere videri. Ut brevi dicam, conjunctionibus sive demptis sive saepius deinceps repetitis et *μέγεθος* et *πλῆθος* efficiuntur. Itaque Demetrius postquam III, 276 in exemplo Homerico: *Νιρεὺς τρεῖς νῆας ἄγεν, Νιρεὺς Ἀγλαΐης θ' υἱός, Νιρεὺς, ὃς κάλλιστος ἀνὴρ* epanaphoram et dialysin copiam quandam rerum significare exposuit (*πλῆθός τι ἐμφαίνει πραγμάτων, καίτοι δύο ἢ τριῶν ὄντων*), paulo post p. 277 rectissime dicit: *πολλαχοῦ μέντοι τὸ ἐναντίον τῇ λύσει, ἡ συνάφεια, μεγέθους αἴτιον γίνεται μᾶλλον, οἷον ὅτι ἐστρατεύοντο Ἕλληνές τε καὶ Κᾶρες καὶ Λύκιοι καὶ Πάμφυλοι καὶ Φρύγες'. ἡ γὰρ τοῦ αὐτοῦ συνδέσμου θέσις ἐμφαίνει τι ἄπειρον πλῆθος*: eandem igitur hoc loco polysyndeto quam supra asyndeto vim tribuit. Idem III, 274 sq. docet: *Πολλάκις μέντοι τεθέντες πως ἐφεξῆς σύνδεσμοι καὶ τὰ μικρὰ μεγάλα ποιοῦσιν, ὡς παρ' Ὁμήρῳ τῶν Βοιωτικῶν πόλεων τὰ ὀνόματα εὐτελῆ ὄντα καὶ μικρὰ ὄγκον τινὰ ἔχει καὶ μέγεθος διὰ τοὺς συνδέσμους ἐφεξῆς τοσούτους τεθέντας, οἷον ἐν τῷ „Σχοῖνόν τε Σκῶλόν τε, πολύκνημόν τ' Ἐτεωνόν"*. Et inveniuntur apud Demosthenem quoque non pauci loci, quibus per abundantiam conjunctionum rerum abundantia exprimitur. Cf. verba quae sunt Dem. or. IX, 40 *ἐπεὶ τριήρεις γε καὶ σωμάτων πλῆθος καὶ χρημάτων πρόσοδοι καὶ τῆς ἄλλης κατασκευῆς ἀφθονία καὶ τἄλλα . . . . . ἐστί.* — XIX, 204 *συμφέρει Φωκέας ἀπολωλέναι καὶ Πύλας Φίλιππον ἔχειν καὶ Θηβαίους ἰσχύειν καὶ ἐν Εὐβοίᾳ στρατιώτας εἶναι καὶ Μεγάροις ἐπιβουλεύειν καὶ ἀνώμοτον εἶναι τὴν εἰρήνην.* Quare Quintilianus IX, 3, 54 recte docet: „Fons quidem unus, quia acriora facit et instantiora, quae dicimus, et vim quandam prae se ferentia velut saepius erumpentis effectus". Iam vero etsi neutrius figurae neque *ἦθος* neque *πάθος* neque *πλῆθος* neque *μέγεθος* solius propria esse docuimus, tamen contraria quidem ratione haec per utramque figuram effici contendimus.

Nam cumulatis conjunctionibus, sive eaedem sunt sive variantur (cf. Quint. IX, 3, 52), cum elocutio retardatur et singula verba ita inter se junguntur, quasi unumquodque novi quid significet, oratio gravior fit pluraque videtur exprimere; demptis contra illis verba tam celeriter inter se excipiunt, ut res tamquam acrimonia et vehementia orationis augeri videantur. Quo fit ut ejus orationis, quae conjunctionibus caret, affectus plerumque concitati, ejus autem, quae abundat illis, mites sint et compositi. Atque illud ipsum asyndeti maxime esse proprium jam veteres quidam scriptores notaverunt. Sic Auctor ad Herennium 4, 30 hoc exemplo usus: „Gere morem parenti, pare cognatis, obsequere amicis, obtempera legibus" illud genus dicit et acrimoniam habere in se et vehementissimum esse et ad brevitatem accommodatum. In eandem fere sententiam Aquila Romanus §. 41 (ed. Halm in Rhetoribus Latinis minoribus): Facit autem figura haec et ad celeritatem et ad vim doloris aliquam significandam, in qua plerumque cum commoti sumus hoc modo incidere solemus'. Et copiosius Plutarchus *Πλατωνικὰ ζητήματα* X, 4, qui orationem conjunctionibus

sublatis saepe majorem sortiri ad movendum vim statuit; quamobrem illam figuram valde ab eis commendari, qui artis oratoriae praecepta scribant, eos autem, qui nimis astricti legibus ac consuetudini nullam praetermittant conjunctionem, vituperari ut otiosam et languidam et molestam, eo quod omni varietate careat, orationem efficientes (*λόγος δὲ συνδέσμων ἐξαιρεθέντων πολλάκις ἐμπαθεστέραν καὶ κινητικωτέραν ἔχει δύναμιν· διὸ καὶ σφόδρα τὸ ἀσύνδετον σχῆμα παρὰ τοῖς τέχνας γράφουσιν εὐδοκιμεῖ· τοὺς δὲ ἄγαν νομίμους ἐκείνους καὶ μηδένα σύνδεσμον ἐκ τῆς συνηθείας ἀφιέντας, ὡς ἀργὴν καὶ ἀπαθῆ καὶ κοπώδη τῷ ἀμεταβλήτῳ τὴν φράσιν ποιοῦντας αἰτιῶνται*).

Novam autem hujus figurae tractandae rationem nec inutilem proposuerunt qui diversam in ea vim inesse censent, pro ut per breviora intervalla fiat aut per longiora. Sic Julius Rufinianus „de schematis lexeos" §. 20 notat: Asyndeton modo per singula verba fit modo per plura verba et per ea quae Graeci vocant *κῶλα*. Et accuratius Tiberius *Περὶ σχημάτων* (III, 77): *Ἀσύνδετον δέ ἐστιν, ᾧ πολλαχοῦ χρῆται ὁ Δημοσθένης, κατ' ὄνομα καὶ κατὰ κῶλον (καὶ κατὰ κόμμα* Spengelius cum cod. F. recte inserit, quoniam et in eis quae sequuntur divisio fit in quattuor partes) *καὶ ἐν τόπῳ κατ' ονομα μὲν „Ἀμφίπολιν, Πύδναν, Ποτίδαιαν, Ἀλόννησον". ἐξ ὧν πλήθους ἔμφασις γίνεται. κατὰ κῶλον (δὲ* Spengelius recte addit), *„ἴσασιν Εὐαίωνα πολλοὶ, τὸν Λαοδάμαντος ἀδελφόν" εὐειδὲς τὸ τοιοῦτο. κατὰ κόμμα δὲ „ὅταν ἐπὶ κόρρης, ὅταν κονδύλοις, ταῦτα κινεῖ, ταῦτα ἐξίστησι". ταῦτα δείνωσιν ἔχει καὶ ἐνέργειαν. . . . λαμπρότητα δὲ καὶ φαντασίαν τοῦτο τὸ σχῆμα παρέχεται ἄνευ συνδέσμων ἐλευθέρᾳ φωνῇ τοῦ λόγου προϊόντος ταῖς τῶν τόπων ἐμβολαῖς. τῷ σχήματι κέχρηται ἢ κατ' ὄνομα εἰς πλῆθος, ἢ κατὰ κῶλον εἰς κάλλος, ἢ κατὰ κόμμα εἰς ἐνέργειαν, ἢ κατὰ τόπους εἰς λαμπρότητα.* Confirmantur autem et accuratius illustrantur haec judicia eis quae Hermogenes *περὶ ἰδεῶν* de eis *ἰδέαις*, ut verbo graeco utar, exposuit, quarum asyndeton proprium esse censet. Haec sunt *μέγεθος, γοργότης, ἀλήθεια*. Et *μέγεθος* apud Hermogenem sex partes sibi subjectas habet; quarum uni *λαμπρότητι* asyndeton tribuitur et quidem id quod per longiora membra fiat (cf. II, 307 *ὅλως δὲ τὰ ἀσυνδέτως εἰσαγόμενα, εἰ μακρὰ εἴη τὰ κῶλα, ποιεῖ λαμπρὸν τὸν λόγον*). Quae si cum Tiberii verbis comparabimus, vix dubium erit, quin illud *ἐν τόπῳ* vel *κατὰ τόπους* fere eodem pertineat quo verba *εἰ μακρὰ εἴη τὰ κῶλα*: hoc et ex ipsa vocabuli *τόπου* vi efficitur (*τόπος* enim apud Tiberium nihil aliud significare potest quam locum totam perfectamque sententiam complectentem) et eo confirmatur, quod ab Hermogene plane docetur, non nisi per longiora membra *λαμπρότητα* fieri posse (cf. II, 308 *κῶλα δὲ τὰ μέλλοντα ποιήσειν τὸν λόγον λαμπρὸν μακρότερα εἶναι δεῖ*) Sed etiam *κάλλος* censuerim asyndeto adjuvari, quamquam haec figura inter eas, quas Hermogenes *κάλλει* tribuit, non nominatim affertur. Nam cum *κάλλος λαμπρότητι* omnino simillimum sit (cf. II, 335 *συγγένεια γὰρ κάλλει πρὸς λαμπρότητα ἐν ἅπαντι σχεδὸν πράγματι*) et vi quidem fere gradatim tantum ab ea differat et ex figuris etiam epanaphora, quam cum asyndeto saepissime conjunctam esse constat, *κάλλους* propria sit (cf. II, 235 *καλλωπίζουσιν . . . . αἱ κατὰ κῶλον ἐπαναφοραί*), nobis nihil esse videtur, cur non idem asyndeton, si per membra minus magna fiat,

κάλλος adjuvare judicetur. — *Γοργότητι* vero id servit asyndeton, quod per incisa fit. Cum enim ad *γοργότητα* omnino incisa requiratur oratio, figuras eas, quae illam *ἰδέαν* adjuvent, breves esse et vividas necesse est.

Itaque, ut exempla pauca afferam, epanaphora et antistrophe, si *κατὰ κῶλον* fiunt, orationem pulchram reddunt, si vero *κατὰ κόμμα*, velocem et concitatam, non pulchram. Atque quod ab Hermogene II, 346 inter eas figuras, quae ad *γοργότητα* pertineant, praeter asyndeton commaticum memoratur *τὸ κατ' ὄνομα κομματικόν*, facile intellegitur, hoc nihil aliud significare quam quod a Tiberio et Gregorio Corinthio *ἀσύνδετον κατ' ὄνομα* nominatur, praesertim cum singula verba et ipsa *κόμμα* vel incisum efficiant. Nec magis dubium sit, quin et *πλῆθος* illud, quod Tiberius *τῷ κατ' ὄνομα* tribuit, et *δείνωσις καὶ ἐνέργεια* illa, quam ex *τῷ κατὰ κόμμα* judicat proficisci, contineantur una *γοργότητι*, siquidem ea velocitate, qua et singula nomina et longiora incisa se excipiunt, non solum multitudo rerum illustratur, sed etiam vehementia quaedam et vis efficitur. Et hunc ipsum asyndeti effectum, quippe qui sensu facillime percipiatur plurimisque possit exemplis demonstrari, et rhetores et interpretes fere solum respexerunt. Cujus rei cum jam supra nonnulla testimonia protulerim, nunc uno tantum alio uti liceat. Longinus (?) enim *περὶ ὕψους* (I, 271) haec disputat: *[ἄ]πλοκα* (lacuna praecedit) *ἐκπίπτει καὶ οἱονεὶ προχεῖται τὰ λεγόμενα, ὀλίγου δεῖν φθάνοντα καὶ αὐτὸν τὸν λέγοντα. τὰ γὰρ ἀλλήλων διακεκομμένα καὶ οὐδὲν ἧττον κατεσπευσμένα φέρει τῆς ἀγωνίας ἔμφασιν ἅμα καὶ ἐμποδιζούσης τι καὶ συνδιωκούσης. τοιαῦθ' ὁ ποιητὴς* (hoc spectat ad exemplum quoddam ex Homero allatum) *ἐξήνεγκε διὰ τῶν ἀσυνδέτων.* — Deinceps breviter exponamus, cur Hermogenes *ἀληθείᾳ* quoque tribuat asyndeton. Hoc enim ille docet II, 379 non per se orationem veram facere, sed sive extra propositionem quid afferatur sive responsionis causa *(οὐ γὰρ ἁπλῶς τὰ ἀσύνδετα λέγω ποιεῖν τὸν ἐνδιάθετον λόγον, ἀλλὰ τὰ χωρίς τε καταστάσεως καὶ τὰ ὡς ἀπαντήσεις).* Et illud quidem illustratur hoc loco Demosthenico: *νὴ Δία, ἔδει γὰρ τὸ καὶ τὸ γενέσθαι καὶ τὸ μὴ γενέσθαι* (or. IX, 68), quae tamen verba cur *ἀσυνδέτως* inducta esse dicantur, ego non intellego: nam clarissimum est, verba *νὴ Δία* nihil nisi ea quae antecedunt affirmare nec quidquam afferre novi. Recte autem idem rhetor haec: *πολλὰ ἂν ἔχοιεν εἰπεῖν Ὀλύνθιοι νῦν, ἃ τότε εἰ προείδοντο, οὐκ ἂν ἀπώλοντο, πολλὰ Φωκεῖς, πολλὰ τῶν ἀπολωλότων ἕκαστοι* dissolute et cum magna veritatis specie extra propositionem adducta esse judicat. — *Δεινότης* autem cum apud Hermogenem in eo cernatur, ut omnes *ἰδέαι* suo tempore et recte et ceteris quoque artis rhetoricae praeceptis servatis usurpentur, a Demetrio ita instituitur, ut sit singulare quoddam dicendi genus, tribus reliquis nec inferius nec superius. Cujus generis cum brevitas quaedam et vehementia orationis propria sit, satis perspicuum est cur Demetrius asyndeto omnium maxime figurarum *δεινότητα* effici censeat (III, 319 *Μάλιστα δὲ πάντων ἰστέον τὴν διάλυσιν δεινότητος ἐργάτην*). Idemque, ut quae docet clariora sint, ad exemplum quo utitur hoc: *πορεύεται διὰ τῆς ἀγορᾶς τὰς γνάθους φυσῶν, τὰς ὀφρῦς ἐπηρκώς, ἴσα βαίνων Πυθοκλεῖ* (Dem. or. XIX, 314) adnotat, haec verba conjunctio-

nibus nexa leniora esse futura. Nec magis Aristides de asyndeti vi novi quidquam profert, nisi hoc quod figuram illam σεμνότητος causam esse judicat. Dicit enim in priore parte *Τεχνῶν ῥητορικῶν* (II, 467): *Σχῆμα δὲ τοῦτο τῆς σεμνότητος τὸ ἀσύνδετα παρατιθέναι τὰ νοήματα, ἐφεξῆς ἐπιτιθέντα ἀλλήλοις.* Sin autem mireris Hermogenem hujus rei mentionem nullam fecisse, vix dubitandum sit, quin forte, non judicio hoc acciderit; ambo enim rhetores in gravissima quidem re consentiunt, quod membra σεμνά breviora esse volunt.

Ceterum asyndeton saepissime aliis figuris adjunctum legitur, ita ut altera alterius vi adjuvetur. In his sunt ἐπαναφορά et ὁμοιοτέλευτον, quae cum asyndeto tam arte cohaerent ut a Demetrio una ἀναφορᾷ comprehendantur (cf. III, 319; I, 271). Nec ἀντίθετον (contrapositum) raro ἀσυνδέτως positum invenitur, et si singulae notiones singulis opponuntur et binae binis et sententiae sententiis. Praeterea interpositiones et interruptiones commemoraverim, quibus oratio, licet non fiat imperfecta, tamen velut ante legitimum finem praeciditur. Etiam singulares figurae eo efficiuntur, quod et verba singula et sententiae eae sine conjunctionibus coacervantur, quae aut idem aut diversa significent: qua ratione et πλεονασμός, qui a Caecilio vocatur, et διαλλαγή oriuntur. Sunt denique aliae nonnullae figurae, quibuscum asyndeton consociatur, quarum tamen cum haec figura non tam propria sit quam earum de quibus ante dixi, hoc loco omitto. Sed omnino ex ipsa asyndeti natura colligendum est, ejusmodi figuris illud servire, quae orationem vel graviorem vel acriorem brevioremque reddant.

Iam vero ex eis quae de vi asyndeti disputavimus, facile appareat, Demetrium recte judicare, quod III, 304 docet, orationem dissolutam, quia actionem oratoriam moveat, publicis maxime contentionibus convenire (*Ἐναγώνιος μὲν οὖν ἴσως μᾶλλον ἡ διαλελυμένη λέξις, αὕτη καὶ ὑποκριτικὴ καλεῖται· κινεῖ γὰρ ὑπόκρισιν ἡ λύσις* et paulo post: *Ὅτε δὲ ὑποκριτικὸν ἡ λύσις, παράδειγμα ἐγκείσθω τόδε, „ἐδεξάμην, ἔτικτον, ἐκτρέφω, φίλε". οὕτως γὰρ λελυμένον ἀναγκάσει καὶ τὸν μὴ θέλοντα ὑποκρίνεσθαι διὰ τὴν λύσιν*). Atque hinc potissimum repetendum est, quod ei tantum scriptores, nisi forte putido dicendi genere utuntur, asyndeton saepe varioque modo usurpant, qui quae scripserunt minus legi volunt quam pronuntiari. Quin etiam oratorum et singulorum dicendi generum magna in hac re diversitas animadvertitur. Fuerunt enim inter oratores non solum qui, cum ex tribus dicendi generibus (qua in partitione Dionysium Halicarnasseum, veterrimum auctorem, sequor) alius aliud praetulissent, figuris, in his asyndeto, partim rarius partim saepius uterentur, sed etiam, etsi pauci, qui, cum veram eloquentiae rationem artemque perspectam haberent, dictionem et ad causam ipsam et ad singulas orationis partes ita conformarent, ut modo sublime genus modo tenue modo medium vel mixtum usurparent. Quam rationem Demosthenem ad summum perduxisse inter omnes constat, qui, ut ait Dionys. Halic. *Περὶ λεκτικῆς Δημοσθένους δεινότητος* cap. VIII, ex omnibus oratoribus, quae optima et utilissima essent, delegit et e multis unum genus absolvit perfecitque, splendidum, tenue, super-

vacaneum, non supervacaneum, novum, commune, panegyricum, verum, rigidum, jucundum, incitatum, remissum, venustum, amarum, lene, patheticum. Eodemque pertinet quod Hermogenes *Περὶ ἰδεῶν* (II, 268) in Demosthenica oratione omnes praedicat inesse *ἰδέας*, *σαφήνειαν*, *μέγεθος*, *κάλλος*, *γοργότητα*, *ἦθος*, *ἀλήθειαν*, *δεινότητα*. Demosthenes autem cum singula dicendi genera suo quodque loco usurpare studeret, adjumenta quoque orationis, in quibus figuras, summa arte adhibuit, ita ut dubitare possis, consilione magis ac ratione an ingenio atque judicio usus sit.

Iam cum ex eis quae supra de vi orationis dissolutae disputavimus satis apparuerit, publicis illam potissimum contentionibus convenire, quippe quibus oratoris animus vehementissime soleat incendi, eo facilius intellegitur, cur in eis Demosthenis orationibus, quae ad privatas causas, nisi ad ipsius oratoris, pertinent, asyndeti exempla multo minus saepe inveniantur. Quibus autem in partibus orationis haec figura aptissime usurpetur, nec a veteribus rhetoribus doctum est nec omnino poterit statui. Nam etiamsi de universo singularum partium genere dicendi multa possunt praecipi, tamen quo certa quaedam figura loco bene ponatur, ex sententia ejus pendet. Nihilo vero minus concedendum est, certis quibusdam locis, sive quid breviter narratur, ut in *καταστάσει* potissimum fit, sive crimina singulari cum indignatione afferuntur aut repelluntur, sive gravissimis argumentis summatim collectis populus vel judices implorantur, ut quae orator velit jubeatque faciant, his inquam similibusque locis asyndeton libentissime usurpari. Et in fine quidem orationis illud aptissime adhiberi Aristoteles Rhet. III, 19 sic confirmat: *τελευτῇ δὲ τῆς λέξεως ἁρμόττει ἡ ἀσύνδετος, ὅπως ἐπίλογος ἀλλὰ μὴ λόγος ᾖ* et exempli gratia haec incerti oratoris verba affert: *εἴρηκα, ἀκηκόατε, ἔχετε, κρίνατε.* Alius hujusmodi locus clarissimus legitur apud Lysiam in Eratosthenem, fine: *παύσομαι κατηγορῶν, ἀκηκόατε, ἑωράκατε, πεπόνθατε, ἔχετε, δικάζετε.*

Nunc proximum est, ut ad distincta genera asyndeton revocemus. Ac supra jam vidimus, ab eis veteribus, qui illud voluerunt, hanc distinctionem fere eo esse relatam, ut quaererent, num *κατ' ὄνομα* an *κατὰ κόμμα* an *κατὰ κῶλον* an *κατὰ τόπους* vel *ἐν τόπῳ* fieret asyndeton. Hanc autem distinctionem quamquam ei, qui quae vis illius figurae esset explicare vellet, recte commendari concessimus, tamen cum a numero solo orationis proficiscatur, in ceteris non potest esse magni momenti. Unde patet, eum qui asyndeton ad diversa genera velit revocare, non nisi ab ea ratione consideranda posse proficisci, quae sit inter verba vel enuntiata sine particulis inter se succedentia. Quam rationem si diligentius examinabimus, a veteribus rhetoribus illam figuram parum accurate definitam esse intellegemus. Illi enim cum docerent, effici asyndeton, si oratio nulla conjunctione interposita efferretur, hoc omiserunt, permultis locis vel potius longe plurimis conjunctionem aut aliter fieri quam particulis interpositis aut omnino non posse fieri aut non esse necessariam. Itaque omnibus hujusmodi locis speciem tantum asyndeti inveniri dicendum est. Hoc quidem Naegelsbach in Excursu de asyndeto Homerico Adnotationibus ad Iliadem addito et

postea in libro de arte stili latini satis mihi videtur probasse, cum hoc gravissimum esse ostenderet, ut enuntiata vel partes enuntiati nec ullo omnino vinculo inter se cohaererent nec sibi subjecta essent, sed potius et grammatice et logice inter se coordinata. Sed cum ne falsum quidem asyndeton, ut hoc cognomine utamur, eis locis quibus non minus particulae potuissent adhiberi, vi quadam propria carere soleat et plerumque ab hominibus doctis (sic a Dissenio in Excursu de asyndeto apud Pindarum) veterum rhetorum instar cum vero confundatur, non alienum videtur ab eo quod nobis propositum est, illud quoque asyndeton, quod falsum appellavimus, ad genera distincta revocare et exemplis potioribus (omnia enim afferre supervacaneum est) ex Demosthenis orationibus haustis illustrare.

Atque ut primum quidem videamus, qua ratione fiat, ut inter ea enuntiata, quae sine particulis se excipiunt, alia sit conjunctio, haec saepissime ejusmodi est, ut altero loco ea quae antecedunt certo quodam verbo repetantur. Quod si pronomen vel adverbium demonstrativum est ut *εἶτα*, *ἔτι*, *οὕτω*, *ἐνταῦθα*, *ἐκεῖ*, *ἔπειτα*, *ὕστερον*, alia, conjunctionem artissimam esse tam dilucidum est, ut non opus sit pluribus de hac re dicere. Aliis multis locis vocabulo illius modi omisso alter locus ei qui praecedit verbo adnectitur. Hoc fit, si enuntiata sic incipiunt ut *εἰπὲ τὸν εἰδότα* VIII, 150, *οὐ παραιτοῦμαι* XVIII, 246, *σχεδὸν εἴρηκα* III, 36, *ἐγὼ διδάξω* VIII, 57, *ἴστε αὐτοί* IX. 46, *ἐγὼ φράσω* XIV, 25, *ἀκούεις* XVIII, 12. 290, *ἀκούετε* XVIII, 40, XIX, 39. 62. 256. 271. 298, *ὁρᾷς* XVIII, 281, *ὁρᾶτε* XVIII, 158, XIX, 48, *ὁμολογῶ* XVIII, 69, XXIII, 188, XLII, 20. Simili modo dictum est saepissime *εἰκότως*, *δικαίως*, *καλῶς*; conferas etiam XXV, 87 *οὐχ ὅμοιον* XX, 26 *πᾶσα ἀνάγκη* i. e. hoc prorsus necessarium est, XXI, 162 *τῷ δῆλον . . .*; contra XXIII, 45 *τῷ τοῦτο δῆλον*; — Nec alia ratio est, si quid sine particula sermoni medio inseritur, ut *οἶμαι*, *λέγω*, *τίς ἂν εἴποι*, *εἰπέ μοι*, *ἱκετεύω*, *ὁμολογῶ*, *ἐῶ τἄλλα*. Cf. etiam XVIII, 147: *ἐπιχειρεῖ, θεάσασθ' ὡς εὖ, πόλεμον ποιῆσαι* et XVIII, 232: *πάνυ γὰρ παρὰ τοῦτο, οὐχ ὁρᾷς; γέγονε τὰ τῶν Ἑλλήνων.* — Fit praeterea, ut pronomina vel adverbia interrogativa cum illa respiciendi vi ponantur. Cf. VI, 29 *καὶ πάλιν γ' ἑτέρους καλεῖν. τίνας*; XVIII, 312: *ἀλλ', ὦ τᾶν, εἰ μηδὲν τούτων, εὔνοιά γε καὶ προθυμία· ποῦ; πότε*; i. e. ubi et quo tempore haec praestitisti? Saepissime vero sic *διὰ τί*; legitur, cf. XVI, 14: *ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τοὐναντίον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. διὰ τί*; Praeterea *πῶς*; XX, 161; XXIII, 25. 96. *πόθεν*; XVIII, 47. *τίνος*; XX, 130. *τίνος ἕνεκα*; XXI, 56. *ποῖον*; vel *τὸ ποῖον*; XIX, 68; XXV, 77. *ποδαπός*; XXV, 40. *τίνι χρώμενος τεκμηρίῳ*; XX, 115. *τί σκοπῶν*; XXIII, 38, similia.

Eodem mihi pertinere videtur epanaphora, quam, ut supra vidimus, artissime cum asyndeto conjunctam esse veteres notaverunt. Hac enim figura, cum plura ab eisdem verbis incipiant, quis non concedat, vinculum effici, quo quid non minus arte quam particulis eisdem repetitis adjungatur? Quare tantum abest, ut asyndeton anaphorae proprium esse dici possit, ut haec polysyndeti loco majore cum vi adhibeatur.

Alius conjunctionis modus non minus artus est, si jam priore loco id quod subsequitur indicatum est; nam hoc si fit, alter locus nihil continet nisi supplementum alterius necessarium. Quamobrem ne fieri quidem potest, ut ille per particulam adjungatur priori, nisi per *γάρ*, quam conjunctionem saepe tam parva vi uti constet, ut non causam vel explicationem, sed indicatam sententiam adducat. Itaque apud Demosthenem quoque in tali sententiarum nexu illud *γάρ* modo omissum modo positum invenimus sine ullo sensus discrimine, id quod haec pauca exempla, quibus permulta possunt addi, satis probabunt. Cf. XX, 114: *ὡς δὲ τἀληθὲς τ' ἔχει καὶ δίκαιόν ἐστι λέγειν, ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ. ἦσαν πολλοί κτλ.* III, 4. *Ἀναγκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω .... ὑπομνῆσαι βούλομαι. μέμνησθε κτλ.* VIII, 76. *Ἐν κεφαλαίῳ δ' ἃ λέγω φράσαι καταβῆναι βούλομαι. χρήματα εἰσφέρειν φημί δεῖν κτλ.* XXI, 126. *ἔχει δ' οὕτως. οὐκ ἔσθ' ἐφ' ὅτῳ κτλ.* contra XXV, 13. *ἐρῶ τἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ κτλ.* XXXIV, 17. *Ἔτι δ'.... κἀκεῖνο σκέψασθε. αὐτοὶ γὰρ οὗτοι κτλ.* XXIV, 152: *μετὰ ταῦτα δὲ ἄλλα θεάσασθε. χρόνου γὰρ διελθόντος κτλ.* Videas praeterea XXIII, 207. *τεκμήριον δέ· τὴν Θεμιστοκλέους μὲν οἰκίαν κτλ.* XX, 141. *τεκμήρια δ' ἡλίκα τούτου θεωρήσατε. πρῶτον μὲν μόνοι κτλ.* XXI, 35. *σημεῖον δέ· ἔθεσθε ἱερὸν νόμον.* Contra XXIX, 7. *τεκμήριον δὲ μέγιστον· μαρτυριῶν γὰρ κτλ.* XXVII, 27. *μεγίστῳ τεκμηρίῳ γνώσεσθε. λαβὼν γὰρ κτλ.* XVIII, 285. *σημεῖον δέ. χειροτονῶν γὰρ κτλ.*

Nec magis illa ratio ad verum asyndeton pertinet, qua res, ut Dissenius apte dicit, universe vel indirecte aut obscurius indicata explicatur accuratius vel argumentis confirmatur. Cum enim explicatio sive confirmatio omnino ea sit, qua res ab hac illave parte describatur, sequitur, id enuntiatum, quo quid explicetur vel confirmetur, appositionis instar ei quod praecedit esse subjectum. Tamen ut Graeci ubicunque fieri potest conjunctionibus utuntur, sic Demosthenes in illo quoque nexu sententiarum asyndeton quod dicitur non sine aliqua vi solet usurpare, praesertim si non explicationem, sed causam affert, quoniam *γάρ* quoque confirmativum majorem vim habet quam explicativum. Et primum complura exempla contemplemur, quibus explicatio particula omissa continetur II, 28. *ἐνταῦθα μὲν ἐστι τὰ ἆθλα, ὑπὲρ ὧν ἐστιν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα. Ἀμφίπολιν κἂν ληφθῇ, παραχρῆμα ὑμεῖς κομιεῖσθε,* quo loco verba *Ἀμφίπολιν* et quae sequuntur exponunt, quod certaminis praemium Atheniensibus obventurum sit. XVIII, 198. *δηλοῖς δὲ καὶ ἐξ ὧν ζῇς καὶ ποιεῖς καὶ πολιτεύει καὶ πάλιν οὐ πολιτεύει. πράττεταί τι τῶν ὑμῖν δοκούντων συμφέρειν, ἄφωνος Αἰσχίνης ἀντέκρουσέ τι καὶ γέγονεν οἷον οὐκ ἔδει, πάρεστιν Αἰσχίνης.* Dicit orator, Aeschinem non benevolo in patriam animo esse, intellegi ex vitae ejus instituto, ex eis quae faciat, ex eis quae in republica tractet et non tractet. Si enim civibus quid ex sententia procedat, mutum esse Aeschinem, si vero incommode quid processerit et contigerit, quale non oporteret, praesto adesse. XVIII, 158. *μὴ τοίνυν λέγετε περιιόντες ὡς ὑφ' ἑνὸς τοιαῦτα πέπονθεν ἡ Ἑλλὰς ἀνθρώπου. οὐχ ὑφ' ἑνός, ὑπὸ πολλῶν καὶ πονηρῶν κτλ.* Postquam in priore membro affirmatum est non unius hominis opera Graeciam summis calamitatibus esse afflictam, hoc in secundo non modo repetitur, sed aperte in

plurium operam refertur XIX, 103. *τὸ μὲν ἐκείνου μέρος πάντ' αὐτῷ γέγονε τὰ δεινότατα καὶ τὰ αἴσχιστα. ὑμᾶς ἐξηπάτηκεν, ἀδοξεῖ, δίκαιος ἀπολωλέναι κρίνεται.* Verbis quae sunt *ὑμᾶς — κρίνεται* ea quae praecedunt accuratius explicari quis non videat? VIII, 65. *ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ ὑμετέρᾳ ἄδεια ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται κτλ. οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Ὀλύνθῳ . . . · οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ . . . · οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλὲς κτλ.* Hoc loco orator quod in omnium sola urbe Atheniensium pro hostibus impune dici contendit, exemplis probat Olynthiorum et Thessalorum et Thebanorum, qui illud non siverint, priusquam a Philippo beneficiis sint affecti.

Omnibus his locis, quibus si opus esset plura addere possemus, particula *γάρ* explicativa omissa vim quandam, quae cum vi sententiarum conveniat, tribui nemo negabit. Magis autem, ut jam supra notavimus, hoc fit, si secundo membro sine particula addito non tam explicatio quam confirmatio continetur, quamquam inter utramque ratio omnino tam arta est, ut saepe vix possint inter se distingui. Atque satis clare inest causae significatio in verbis quae sunt VIII, 31. *ληρεῖτε, πάντων τῶν κακῶν καὶ τῶν πραγμάτων τούτων Φίλιππός ἐστ' αἴτιος.* Sensus enim hic est: ineptitis, quod ei qui civi alicui calamitates vestras crimini dat plausum datis, nam Philippi potius vitio omnia illa facta sunt. XIX, 109 *τὸν δ' ἄνθρωπον φυλάττεσθε· ἄπιστος, γόης, πονηρός,* quae proxima verba et ipsa confirmantur eis quae sequuntur *οὐχ ὁρᾶτε οἷα πεποίηκεν ἐμέ; οἷα ἐξηπάτηκεν;* Similiter confirmatio per *οὐχ ὁρᾶτε;* annectitur XIX, 263, ut omnino illa saepius inest in enuntiatis interrogativis per *οὐ* inductis, cf. VIII, 64, IX, 34. — Praeterea XXXII, 28. *τῇ δ' ἐμῇ δίκῃ μηδὲν ἐκείνης πρόσαγε. εἴ τί σε ἠδίκηκεν ὁ Πρῶτος ἢ λέγων ἢ ποιῶν, ἔχεις, ὡς ἔοικε, δίκην.* XXXIV, 14: *Χρύσιππε, μαίνει· τί τοῦτον προσκαλεῖ;* Alia exempla invenies XXI, 196; XXIV, 36; XIX, 191. 223. 295. XX, 79, aliis locis.

Explicativae vel confirmativae rationi simillima ea est, qua eadem res aliis repetitur verbis. Nam cum inter utramque earum id intersit, quod altera aliquid planius fit, altera autem gravius praedicatur, hoc tamen utriusque est, quod una res pluribus significatur. Hac vero ipsa de causa non dubium mihi videtur, quin ubi in tali sensus ratione particulae non sint usurpatae, verum omnino non sit asyndeton. Revera enim ne licet quidem, cum plura verba, quae nullo inter se sensus discrimine distinguuntur, se excipiunt, particulis ea copulare, quippe quibus novi aliquid sequi proprie indicetur. Apparet igitur, eam gravitatem, quae in repetitionibus illis insit, non nisi inde posse oriri, quod idem pluribus exprimatur nominibus. Hac enim repetitione rem tanti momenti esse significatur, ut non satis sit uno illam nomine exprimere. Accedit autem, quod orator, ut plus graviusque videatur loqui, vocabula talia plerumque eligit, quae juncta quidem unam certam rem declarent, singula tamen per se non prorsus idem denotent. Sic quod XVIII, 127. Aeschinem appellat *σπερμολόγον, περίτριμμα ἀγορᾶς, ὄλεθρον γραμματέα,* haec nomina cum per se aliud aliam speciem efficiant tamen, ut sunt conjuncta, hoc unum explicant sycophantam illum esse perdi-

tissimum. Idem nominatur XVIII, 242 *αὐτοτραγικὸς πίθηκος, ἀρουραῖος Οἰνόμαος, παράσημος ῥήτωρ.* Hoc loco etsi concedere possumus per proximum quidem nomen aliquid novi ad mores Aeschinis illustrandos afferri, tamen ea quae praecedunt, cum ad histrionem Aeschinem utrumque referatur, idem significare quis non videat? IV, 36. Omnia quae ad bellum parandum et administrandum pertineant judicantur semper esse *ἄτακτα, ἀδιόρθωτα, ἀόριστα* i. e. omnino inordinata, quibus verbis Athenienses graviter reprehenduntur, qui Panathenaea et Dionysia semper summa cum cura instruant. IX, 40 dicit Demosthenes, etsi omnes Graeci et triremibus et militibus et pecunia et omnibus aliis rebus, quae ad bellum opus sint quibusque urbes firmae fieri censeantur, multa magis tum quam olim ornati sint, tamen per eos qui illa quaestui habeant effici, ut prorsus nulli sint usui (*ἄχρηστα, ἄπρακτα, ἀνόνητα*); cf. Rehdantz ad proximos hos duos locos, qui, ut omnino optime meritus est de summa in Demosthene loquendi arte demonstranda atque illustranda, aliis quoque locis asyndeti mentionem fecit. Eodemque modo saepius aliquid pluribus adjectivis vel substantivis significatur, quae aut prorsus idem valent aut tenui tantum inter se sensus discrimine differunt. Cf. XIX, 109: *ἄπιστος, γόης, πονηρος.* XXI, 201. *θρασὺς, μέγα φρονῶν μέγα φθεγγόμενος, βίαιος, ἀναιδής.* XX, 164. *πιστή, δικαία, ἀψευδής,* quibus nominibus opponuntur *ἄπιστος, φθονερὰ, φαύλη.* XXIV, 122. *παράδοξόν τι, θαυμαστὸν ἠλίκον.* XXV, 82. *ὁ δὲ δὴ παμπόνηρος ἄνθρωπος ποῖός τις καλοῖτ' ἂν δικαίως, ὁ τρισκατάρατος, ὁ κοινὸς ἐχθρὸς, ὁ πᾶσι δυσμενής.* XIX, 146. *προσόδους, εὐπορίας, κτήματα, πλοῦτον.* XVIII, 80. *ἔπαινοι, δόξαι, τιμαὶ στέφανοι, χάριτες.* XVIII, 94. *δόξαν, εὔνοιαν, τιμήν.* XVIII, 235. *δεσπότης, ἡγεμὼν, κύριος πάντων.* XVIII, 43. *φίλον, εὐεργέτην, σωτῆρα τὸν Φίλιππον ἡγοῦντο.* XXI, 97. *τὸν οὕτως ὠμὸν, τὸν οὕτως ἀγνώμονα, τὸν τηλικαύτας δίκας λαμβάνοντα.* XXV, 24. *ἡ σωφροσύνη, ἡ πρὸς τοὺς γονέας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ὑμῶν παρὰ τῶν νέων αἰσχύνη, ἡ εὐταξία* et paulo post *τῆς αἰσχυντίας, τῆς θρασύτητος, τῆς ἀναιδείας.* XXV, 8. *ἔλεον, συγγνώμην, φιλανθρωπίαν.* XXV, 52. *ἄσπειστος, ἀνίδρυτος, ἄμικτος, οὐ χάριν, οὐ φιλίαν, οὐκ ἄλλ' ὧν ἄνθρωπος μέτριος γιγνώσκων.* XXV, 76. *ὁρῶ πάντα ἀπόκρημνα, φάραγγας, βάραθρα.* XXV, 78. *φάσεις, ἀπαγωγάς, ἐνδείξεις.* XXXIX, 14. *γραφαὶ, φάσεις, ἐνδείξεις, ἀπαγωγαί.*

Aliis locis orator cum aliquid praeter consuetudinem vel magno cum studio aut fieri aut factum esse aut faciendum velit significare verbis utitur pluribus. Vide haec exempla et primum quidem tales locos, quibus duae tantum notiones se excipiant. XVIII, 270. *ἔστω, συγχωρῶ.* XXV, 45. *δίδωμι, συγχωρῶ.* XVIII, 150. *εἰπὲ τὸν εἰδότα, δεῖον.* XX, 100. *ἐγγυώμεθα, ὑπισχνούμεθα.* XXI, 136. *οὗτοι καταψεύδονταί μου, καταψευδομαρτυροῦμαι.* XXIV, 38. *ταῦτα πάντα Τιμοκράτης, οὕτω καλῶς καὶ δικαίως κείμενα, ἠφάνισεν, ἐξήλειψεν.* Multo vero saepius plura ejusmodi verba sibi succedunt. Sic. VIII, 9. *ἔστω, γιγνέσθω ταῦτα, οὐδὲν ἀντιλέγω.* VIII, 49. *ἔστω, μὴ ἀμύνεσθε, ἅπαντα πρόεσθε.* Luculentus locus est XXVIII, 20. *βοηθήσατε οὖν ἡμῖν, βοηθήσατε...., σώσατε, ἐλεήσατε . . . : ἱκετεύω, ἀντιβολῶ . . . .* XIX, 182. *μὴ σφόδρα ἀκριβῶς λογίσησθε, ἐάσατε, συγγνώμην ἔχετε.* XXI, 211. *μὴ κατὰ τοὺς νόμους δικάσητε, ὦ ἄνδρες δικασταί.*

μη βοηθήσητε τῷ πεπονθότι δεινά· μὴ εὐορκεῖτε. ἡμῖν δότε τὴν χάριν ταύτην. XIX, 109. ἐπίστευσα, ἐξηπατήθην, ἥμαρτον. XIX, 103. ὑμᾶς ἐξηπάτηκεν, ἀδοξεῖ, δίκαιος ἀπολωλέναι κρίνεται. XIX, 231. ἐμβεβροντῆσθαι, τὴν πόλιν ἀγνοεῖν, οὐκ ἔχειν ὅποι τὰ ἑαυτοῦ ῥίπτῃ. XXXVII, 14. ἱκέτευεν, ἐδεῖτο, ἠντιβόλει XXV, 95. δεῖ δὴ πάντας . . . , τοῦτο τὸ θηρίον ὑμᾶς ἐξορίσαι, ῥῖψαι ἐκ τῆς πόλεως, ἀνελεῖν. XXV, 80. οὗτος οὖν αὐτὸν ἐξαιτήσεται ὁ φαρμακὸς, ὁ λοιμὸς, ὃν οἰωνίσαιτ᾽ ἄν τις μᾶλλον ἰδὼν ἢ προσειπεῖν βούλοιτο, ὃς αὐτὸς αυτῷ θανάτου τετίμηκεν. XXXIX, 34. ἐπιβουλεύῃς, δικάζῃ, φθονῇς, βλασφημῇς. XXI, 200. λέγει, λοιδορεῖται, βοᾷ, quibus verbis simul gradationem quandam inesse apertum est, quoniam a leniore notione proceditur ad graviores. Idem autem de aliis quoque locis dicendum est. XXI, 59. ὤκνησαν, εἴασαν, οὐδεὶς ἥψατο. XXI, 135. σὺ δ᾽ ἀπειλεῖς πᾶσιν, ἐλαύνεις πάντας· τοὺς ἄλλους ἀξιοῖς ὅ τι οὐ βούλει σκοπεῖν, οὐκ αὐτὸς σκοπεῖς ὅ τι μὴ λυπήσεις τοὺς ἄλλους ποιῶν. XXXVI, 52. ἐλαύνει, συκοφαντεῖς, διώκεις. XXV, 49. βοῶν, συκοφαντῶν, ἀπειλῶν οὐκ ἐπαύετο. XIX, 293. τοὺς δὲ ἔχοντας, ὁμολογοῦντας, ἐξελεγχομένους . . . . οὐ κρίνεις. XIX, 295. ἀλλὰ ποῖοί τινες οἱ τὰ τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτ᾽ ἀδικοῦντες; οἱ νομίζοντες αὑτοὺς ἀξιοχρέως εἶναι τοῦ Φιλίππου ξένοι καὶ φίλοι προσαγορεύεσθαι, οἱ στρατηγιῶντες καὶ προστασίας ἀξιούμενοι, οἱ μείζους τῶν πολλῶν οἰόμενοι δεῖν εἶναι. XXV, 25. λέλυται πάντα, ἀνέῳκται, συγκέχυται, τῶν πονηροτάτων καὶ ἀναιδεστάτων ἡ πόλις γίγνεται. XIX, 208. τοῦτο παραιρεῖται τὴν θρασύτητα τὴν τούτων, τοῦτ᾽ ἀποστρέφει τὴν γλῶτταν, ἐμφράττει τὸ στόμα, ἄγχει, σιωπᾶν ποιεῖ. His variis verbis orator quam egregie illud adversariorum ἀσθενές, depingit, quod proficisci dicit ex conscientia proditae patriae, cum ipse quem illi ignavum nominent, quoties occasio data sit, eos accuset atque convincat. Addimus XXV, 94. νυνὶ δὲ πάντα ποιεῖν, αἰτιᾶσθαι, λέγειν, διαβάλλειν, βλασφημεῖν, θανάτου τιμᾶσθαι, εἰσαγγέλλειν, κακολογεῖν. Extant quidem alia nonnulla exempla, quae quis fortasse hoc loco cupiat afferri, tamen talia sunt, ut equidem dubitem an potius ad verum asyndeton ea referam. Nam cum singulae significationes vix aut omnino non possint certis terminis circumscribi, multis locis patet difficillimum esse statuere, num eadem res cum causa dicatur aliis repeti verbis. Nec ipse negaverim, hoc vel in eorum locorum, quos modo attuli, nonnullos cadere et imprimis in eos, quibus gradationem quandam inesse judicavi. Atque ei quoque loci inveniuntur, quibus talia verba quae et idem et aliud valeant inter se succedant. Cf. IX, 73 συγκαλεῖν, συνάγειν, διδάσκειν, νουθετεῖν, ubi et συγκαλεῖν, συνάγειν et διδάσκειν, νουθετεῖν singulas exprimunt notiones. XXIII, 28. στρεβλοῦν, αἰκίσασθαι, χρήματα πράξασθαι, quocum exemplo conferri potest XXIII, 35. χρήματα πράξασθαι, ζῶντα λυμαίνεσθαι, κακοῦν, ἔχοντα αὐτὸν ἀποκτιννύναι, quibus locis αἰκίσασθαι et κακοῦν idem quod verbum antecedens significant, verba autem χρήματα πράξασθαι et ἀποκτιννύναι aliquid novi afferunt. Iam vero qui multa haec exempla, quibus repetitionem ejusdem rei aliis verbis non per particulas copulatis factam illustrare voluimus, accuratius contemplatus erit, illud sine dubio probabit, quod certam quandam vim supra tali repetitioni tribuimus, quippe quae efficeret, ut res gravior esse videretur. Non minus autem idem

hoc perspectum habebit, verum asyndeton non pertinere ad illam rationem, cum verba idem significantia recte quidem non possint conjunctionibus necti.

Idem judicandum est de asyndeto quod dicitur summativum. Haec enim ratio cum ab ea, quam modo tractavimus, eo differat, quod non una res uno vel pluribus aliis verbis, sed plures uno verbo vel enuntiato repetuntur, haec ei cum illa similitudo est, quod non rem prorsus novam, sed talem inducit, quae jam prioribus significetur atque illustretur. Sequitur in hac quoque ratione si quae vis insit, eam non nisi inde posse oriri, quod plura uno iterum cum gravitate comprehendantur et repetantur. Nam si id, quod efficitur ex pluribus, his singulari quodam verbo adjungere volumus, non per conjunctiones, sed fortasse per *ὅλως*, *ἁπλῶς*, *τὸ δὲ πᾶν* fieri potest; contra per *οὖν*, *ἄρα*, *τοίνυν*, *δή* significaretur, conclusionem proximis contineri, non summam. Atque hujus quidem rationis exempla a nobis allata omnia ejusmodi sunt, ut ea ipsa, quorum summa postea exprimitur, *ἀσυνδέτως* inter se succedant Cf. IV, 33. *τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἱππέας, ἐντελῆ πᾶσαν τὴν δύναμιν.* XIX, 215. *ἀναισχυντοῦσιν, ἀρνοῦνται, προφάσεις πλάττονται, πάντα ποιοῦσιν ὑπὲρ τοῦ μὴ δοῦναι δίκην.* XIX, 201. *δωροδόκος, κόλαξ, ταῖς ἀραῖς ἔνοχος, ψεύστης, τῶν φίλων προδότης, πάντ' ἔνεστι τὰ δεινότατα.* XVIII, 311. Aeschines nominatur *λαμπροφωνότατος, μνημονικώτατος, ὑποκριτὴς ἄριστος, τραγικὸς Θεοκρίνης.* XIX, 178. Hoc loco orator postquam multa enumeravit, quae Aeschinem peccavisse demonstraverit, postremo dicit *οὐδὲν ἐλλελοιπότα μοχθηρίας* sc. *αὐτὸν ἐπέδειξα.* XXII, 57. *ἔνεστιν* (sc. *τοῖς νόμοις*) *ἔλεος, συγγνώμη, πάνθ' ὅσα προσήκει τοῖς ἐλευθέροις.* XXIII, 114. *κατελάμβανε τὰς πόλεις, ἤδικει, μεθύων ἐπαρῴνει . . ., τὴν χώραν ἐποιεῖθ' ἑαυτοῦ, τὸ πρᾶγμα ἀμήχανον ἦν.*

Sed eis quoque locis, quibus quid ex prioribus proficisci dicatur, ipse sententiarum nexus tam artus est, ut, quamvis eae possint conjunctionibus copulari, tamen his prorsus non opus sit. Si enim hanc rationem cum asyndeto explicativo vel confirmativo comparabimus, nihil videbimus inter utrumque interesse, nisi quod in hac ratione prius membrum causam continet, in illa posterius. Utroque vero modo ipsa sententiae vi alterum altero eo, quod consecutionem continet, inferius est, ita ut verum quidem asyndeton huc non pertineat.

In eandem rationem non dubitaverim illos locos referre, quibus duo enuntiata principalia ejus modi extant, ut prius eorum pro condicionali positum sit. Quem nexum cum multi sic interpretentur, ut priori enuntiato interrogativa vis insit, tamen rejiciendum hoc puto, quippe quod et in multorum locorum sensum minime cadat et omnino a magna illa vi, quae tali rationi inest, plane abhorreat. Nec enim intellego, unde causa possit illius gravitatis repeti, nisi pro protasi condicionali, enuntiatum principale ita positum esse statuamus, quasi de re vera, non ficta agatur. Alterum vero enuntiatum cum exponat, quid rem ante fictam subsequatur, quasi apodosin continet nec potest omnino cum protasi particulis conjungi. Cf. III, 34. *ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν. οἴχοι μένων . . .· συμβαίνει τι τοιοῦτον οἷον καὶ νῦν· στρατιώτης αὐτὸς*

ὑπάρχων . . . . ἔστι τις ἔξω τῆς ἡλικίας ὑμῶν· ὅσα κτλ. XVIII, 198. *πράττεταί τι τῶν ὑμῖν δοκούντων συμφέρειν· ἄφωνος Αἰσχίνης· ἀντέκρουσέ τι καὶ γέγονεν οἷον οὐκ ἔδει· πάρεστιν Αἰσχίνης.* XVIII, 274. *ἀδικεῖ τις ἑκών· ὀργὴν καὶ τιμωρίαν κατὰ τούτου. ἐξήμαρτέ τις ἄκων· συγγνώμην ἀντὶ τῆς τιμωρίας τούτῳ. οὔτ᾽ ἀδικῶν τις οὔτ᾽ ἐξαμαρτάνων . . . . οὐκ ὀνειδίζειν . . . . δίκαιον.* XXII, 26. *ἔρρωσαι καὶ σαυτῷ πιστεύεις· ἄπαγε. ἀσθενέστερος εἶ· τοῖς ἄρχουσιν ἐφηγοῦ. φοβεῖ καὶ τοῦτο· γράφου. καταμέμφει σεαυτὸν καὶ πένης ὢν οὐκ ἂν ἔχοις χιλίας ἐκτῖσαι· δεκάζου κλοπῆς πρὸς διαιτήτην.* XXI, 200. *χειροτονεῖταί τις. Μειδίας Ἀναγυράσιος προβέβληται.*

Haec exemplo excepto proximo omnia eo majore vi uti videmus, quod ex pluribus membris *ἀσυνδέτως* continuatis constant; quorum inter se ratio ea est, ut semper alia sententia alii sit opposita. Est igitur adversativum hoc asyndeton, de quo nunc nobis disputandum erit. Sed si illud retinemus, quod supra statuimus, verum non extare asyndeton, ubi verba sensu quidem arte inter se cohaereant, hoc aperte in illam cadit rationem. Quo enim modo nexus artior fieri possit quam cum contraria vel disjuncta inter se conferuntur? Quod si fit, id verbum sive enuntiatum, quod alteri opponitur, eam vim ipsum habet, quae aliis locis efficitur particulis. Attamen ut Graeci his libentissime usi sunt et in primis particula *δέ*, in adversativa quoque ratione Demosthenes fere non nisi consilio ab consuetudine illa recessisse videtur. Est autem duplex in oppositione vis, cum id membrum, quod sine conjunctione affertur, modo superiori contrarium sit modo proximo. Atque ut illud prius contemplemur, saepissime fit, ut duo tantum membra sibi opponantur. Sic. I, 20. *ἔστι δὴ λοιπὸν πάντας εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέῃ, πολλά, ἂν ὀλίγων, ὀλίγα.* XIX, 299. *ἔξωθεν οἱ ἐμβουλεύοντες, ἔνδοθεν οἱ συμπράττοντες.* XXIV, 118. *οἱ μὲν ὄντες ἡμῖν κύριοι νόμοι . . . . διδόασιν αὐτοῖς ἀκούσασιν ὁποῖον ἄν τι νομίζωσι τὸ ἀδίκημα, τοιαύτῃ περὶ τοῦ ἠδικηκότος χρῆσθαι τῇ ὀργῇ, μέγα μεγάλῃ, μικρὸν μικρᾷ.* XXXII, 28. *εἴ τί σε ἠδίκηκεν ὁ Πρῶτος ἢ λέγων ἢ ποιῶν ἔχεις δίκην· εἰ σεσυκοφάντηκας, οὐ περιεργαζόμεθα.* XIX, 138. *ἐπειδὰν δ᾽ ἀκούῃ λέγοντας εὐδοκιμοῦντας ἐν ὑμῖν, ἑτέρους κρίνοντας.* XXIV, 171. *τοῦτο δ᾽ ἐστὶ τί; τοὺς ἀσθενεῖς ἐλεεῖν, τοῖς ἰσχυροῖς καὶ δυναμένοις μὴ ἐπιτρέπειν ὑβρίζειν, οὐ τοὺς μὲν πολλοὺς ὠμῶς μεταχειρίζεσθαι, κολακεύειν δὲ τὸν ἀεί τι δύνασθαι δοκοῦντα.* Hoc loco verba *οὐ τοὺς μὲν πολλοὺς* et quae sequuntur negativa ratione ea exprimunt, quae proximis duobus membris inter se oppositis continentur. Eodemque omnes ei pertinent loci permulti, quibus duae res ita secum conferuntur, ut altera ponatur, altera autem per negationem excludatur. Cf. I, 22. *τὰ γὰρ κοινὰ τῶν Θετταλῶν δέοι διοικεῖν, οὐ Φίλιππον λαμβάνειν.* III, 3. *τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν, οὐ τῷ μὴ συνιέναι.* IV, 26. *εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους καὶ τοὺς φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον.* VI, 3. *πάντας τοὺς πλεονεκτεῖν ζητοῦντας ἔργῳ κωλύειν καὶ πράξεσιν, οὐχὶ λόγοις δέον.* VIII, 57. *ἵνα τούτους κρίνητε, μὴ Φίλιππον ἀμύνησθε, καὶ κατηγορῶσιν αὐτοί, μὴ δίκην δῶσι.* IX, 9. *ἐκείνῳ παρ᾽ ὑμῶν, οὐχ ὑμῖν παρ᾽ ἐκείνου τὴν εἰρήνην λέγει.* IX, 43. *χρυσίον ἤγαγεν εἰς Πελοπόννησον, οὐκ Ἀθήναζε.* IX, 45. *τὰ τῶν Ἑλλήνων ἦν τῷ βαρβάρῳ φοβερά, οὐχ ὁ βάρβαρος τοῖς Ἕλλησιν.* XVI, 1. *ὥσπερ*

γὰρ ἀφ' ἑκατέρων ἥκοντες, οὐχ ὑμῶν ὄντες πολῖται. XVI, 28. τὴν πλεονεξίαν τὴν Θηβαίων, οὐ τὸ δίκαιον αἱρούμενοι. XVIII, 21. ὁ σὸς κοινωνός, οὐχ ὁ ἐμός. XVIII, 24. Εὐρυβάτου πρᾶγμα, οὐ πόλεως ἔργον οὐδὲ χρηστῶν ἀνθρώπων. XVIII, 30. τὸ τῇ πόλει συμφέρον, οὐ τὸ Φιλίππῳ ζητοῦντος. XVIII, 70. Εὐβούλου καὶ Ἀριστοφῶντος καὶ Διοπείθους τῶν περὶ τούτων ὄντων, οὐκ ἐμῶν. XLII, 9. ἁπλῶς ποιεῖ ὅ τι ἂν βούληται, οὐχ ὅ τι ἂν οἱ νόμοι κελεύωσιν. His cum exemplis, quae si opus esset aliis permultis possent augeri, comparare liceat nonnulla, quibus negativum membrum per καὶ οὐ vel ἀλλ' οὐ (μή) opponitur. Cf. VI, 7. ἃ Θηβαίοις συμφέρει καὶ οὐχ ἃ τῇ πόλει πράττειν προείλετο. VII, 17. Φιλίππῳ ζῶντες καὶ οὐ τῇ αὐτῶν πατρίδι. VII, 29. ταύτην φησὶν ἑαυτοῦ καὶ οὐχ ὑμετέραν εἶναι. XXI, 74. ὕβρει καὶ οὐκ οἴνῳ τοῦτο ποιοῦντος. XXI, 185. τούτου τοῦ ἐράνου καὶ ουκ ἐκείνου. XV, 25. οὐ γάρ ἐστι δίκαιον ὄντα πολίτην τοὺς καθ' ὑμῶν λόγους, ἀλλὰ μὴ τους ὑπὲρ ὑμῶν ἐσκέφθαι. XXIV, 177. ὥσπερ ἴων ἢ ῥόδων ὄντας, ἀλλ' οὐ χρυσίου. Gravissima autem fit oratio, cum cumulantur membra contraria, quoniam pro sua unumquodque parte vim loci auget. Cujus tamen cumulationis pauca tantum exempla nec ea magnificentissima reperimus. Conferas praeter ea quae jam supra, ubi de enuntiatis principalibus condicionali sensu positis disputatum est, attulimus (III, 34; XVIII, 274; XXII, 26) locum qui est XLII, 8 sq. τουτονὶ γὰρ Φαίνιππον εὑρήσετε εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἀρξάμενον τοῦ μηδὲν δίκαιον ποιεῖν. παρεσημηνάμην τὰ οἰκήματα, τοῦ νόμου μοι δεδωκότος. οὗτος ἀνέῳξε . . . ἔπειτα ἀπεῖπον τὴν ὕλην μὴ ἐξάγειν· ἐξῆγεν οὗτος ἁπάσας τὰς ἡμέρας πλὴν ἐκείνης, ἐν ᾗ ἐγὼ ἀπεῖπον. χρέως οὐδ' ὁτιοῦν ὠφείλετο ἐπὶ τῇ ἐσχατιᾷ· νῦν οὗτος ἀποφαίνει πολλά. Minus vehementer notiones inter se contrariae sunt IX, 39 ταῦτα δ' ἐστὶ τί; ζῆλος, εἴ τις εἴληφέ τι· γέλως, ἂν ὁμολογῇ· συγγνώμη τοῖς ἐλεγχομένοις· μῖσος, ἂν τούτοις τις ἐπιτιμᾷ. Nec illud exemplum praetermiserim quod legitur XXI, 148, quo loco secundum quidem membrum ἀλλὰ τῶν λόγων particula primo annectitur, non autem eodem modo tertium γένους ἕνεκα νὴ Δία.

Consideremus nunc eos locos quibus membrum sine particula adductum ei potius quod sequitur contrarium est. Itaque cum vis oppositionis tanta sit, nt vel ad prius membrum valeat, hoc ipsum fieri non potest quin attenuetur atque imminuatur, posterius autem incrementum capiat. Fit igitur ut membra vi quidem non prorsus inter se paria sint; quod si esset, verum non esse asyndeton supra statuimus. Quamquam tales quoque locos, ut omnes sententias adversativas, necesse est gravitate quadam uti fere magna, praesertim si cumulata sunt asyndeta. Sic. XVIII, 265. Ἐξέτασον τοίνυν παρ' ἄλληλα τὰ σοὶ κἀμοὶ βεβιωμένα . . . . ἐδίδασκες γράμματα, ἐγὼ δ' ἐφοίτων. ἐτέλεις, ἐγὼ δ' ἐτελούμην. ἐχόρευες, ἐγὼ δ' ἐχορήγουν. ἐγραμμάτευες, ἐγὼ δ' ἠκκλησίαζον. ἐτριταγωνίστεις, ἐγὼ δ' ἐθεώρουν. ἐξέπιπτες, ἐγὼ δ' ἐσύριττον. ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν πεπολίτευσαι πάντα, ἐγὼ δ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Alius locus locupletissimus legitur XXIII, 216, quem, ne nimium spatii occupet, quam maxime potest contractum affero: οὐκ ἐᾷ μετὰ ταῦτα ὁ δεύτερος νόμος οὐδὲ τὸν ἡλωκότα ἀνδροφόνον λυμαίνεσθαι οὐδὲ χρήματα πράττεσθαι· ὁ δ' ἐν τῷ ποιεῖν ἀγώγιμον πάντα ταῦτα δέδωκεν. ἀπάγειν ὁ νόμος.

ὡς τοὺς θεσμοθέτας κελεύει· ὁ δ' ἀγώγιμον αὐτῷ τῷ τὴν αἰτίαν ἐπενεγκόντι δίδωσιν ὡς αὐτόν. ἔστιν ἐφ' οἷς ἀδικήμασι δέδωκεν ἀποκτείνειν ὁ νόμος· ὁ δὲ δίδωσιν ἔκδοτον τὸν ἀθῷον ἀφειμένον ἐν τοῖς νόμοις. ἄν τις πάθῃ τι τοιοῦτον δίκας ὁ νόμος κελεύει αἰτεῖν πρῶτον· ὁ δὲ ἀγώγιμον εὐθὺς ἔγραψε. ἀνδρολήψιον, ἂν μὴ διδῶσι δίκας, κελεύουσιν οἱ νόμοι μέχρι τριῶν εἶναι· ὁ δὲ, ἂν ἀφέληταί τις τὸν ἄγοντα μὴ βουλόμενος πρὸ δίκης ἐκδοῦναι, εὐθὺς ἔκσπονδον ποιεῖ. οὐκ ἐᾷ ὁ νόμος νόμον, ἂν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσι τιθῇ τις, εἰσφέρειν· ὁ δ' ἐπ' ἀνδρὶ γράφει ψήφισμα ἴδιον. οὐκ ἐᾷ ψήφισμα ὁ νόμος κυριώτερον εἶναι νόμου· ὁ δ' ὑπαρχόντων τοσούτων νόμων ψήφισμα ποιεῖ κύριον τοὺς νόμους ἀναιρῶν. LX, 36. *ταῦτ' ἂν ἐνέγκοι πλείστην εὐδοξίαν. χαλεπὸν πατρὶ καὶ μητρὶ παίδων στερηθῆναι . . . · σεμνὸν δέ γε ἀγήρως τιμὰς καὶ μνήμην ἀρετῆς δημοσίᾳ κτησαμένους ἐπιδεῖν, καὶ θυσιῶν καὶ ἀγώνων ἠξιωμένους ἀθανάτων. λυπηρὸν παισὶν ὀρφανοῖς γεγενῆσθαι πατρός. καλὸν δέ γε κληρονομεῖν πατρῴας εὐδοξίας.* IX, 63. *οἱ δ' ἐν αὐτοῖς οἷς χαρίζονται Φιλίππῳ συμπράττουσιν. εἰσφέρειν ἐκέλευον, οἱ δ' οὐδεν δεῖν ἔφασαν· πολεμεῖν καὶ μὴ πιστεύειν, οἱ δ' ἄγειν εἰρήνην.* Ut hoc loco ante *εἰσφέρειν* particula *γὰρ* oppositionis vi sublata est, ita eadem XXI, 220 *ὅταν εἷς ὁ παθὼν μὴ λάβῃ δίκην, τόθ' . . . χρὴ ὡς ἐκ πλείστου φυλάττεσθαι. μισεῖ Μειδίας ἴσως ἐμέ, ὑμῶν δέ γε ἕκαστον ἄλλος τις.* XVIII, 299. *τὸν δὲ τειχεσμὸν τοῦτον . . . πόρρω μέντοι που τῶν ἐμαυτῷ πεπολιτευμένων τίθεμαι. οὐ λίθοις ἐτείχισα τὴν πόλιν οὐδὲ πλινθοῖς ἐγώ, οὐδ' ἐπὶ τούτοις μέγιστον τῶν ἐμαυτοῦ φρονῶ· ἀλλ' . . . εὑρήσεις ὅπλα καὶ πόλεις κτλ.*

Itaque omnibus eis locis secretis, quibus plura enuntiata vel partes enuntiati ita sine particulis se excipiant, ut aut alio vinculo cohaereant aut quippe quae non plane sint inter se coordinata, sive non possint particulis copulari sive non egeant hac conjunctione, nunc de vero asyndeto exponendum est. Cujus tamen universam rationem eo brevius nobis licet tractare, quod ex statutis eis legibus, quibus illud falsum fiat, aliquantum efficitur, quo modo verum sese habeat. Et hanc quidem jam supra primam condicionem esse docuimus, ut ea quae nulla particula interposita sibi succedant pari sint gravitate neve aliud vel grammatice vel logice alio inferius. Atque cum omnino asyndeton hoc habeat, ut orationem breviorem magisque concisam reddat, idem diversam tamen vim habet, pro ut singula aut enumerentur nulla temporis ratione habita aut aliud post aliud facta esse narrentur. Illud enim si est, unumquodque cum grammatica deficiente conjunctione solo pronuntiationis quasi vinculo cum ceteris nexum clarius extet appareatque, majore quadam dignitate ac vi esse videtur ipsumque pro sua parte eo confert, ut *πλῆθος* et *μέγεθος*, quibus de notionibus supra copiosius disputatum est, efficiantur. Haec vero vis tanto necesse est augeatur quanto multitudo rerum enumeratarum eademque ratione imminuatur. Quod contra cum talia, quae aliud post aliud aperte facta sint, *ἀσυνδέτως* continuantur, temporum ordo quasi diluitur eaeque res, quae vere ad diversa tempora pertineant, in unum idemque conferuntur; aut ubi hoc ipsum orator exprimere nec vult nec potest propter ipsam rerum naturam, hoc agit, ut singulari orationis dissolutae brevitate ac gravitate audi-

torum animos commoveat. Cf. Bernhardy in eo libro, quo syntaxin linguae graecae ad artem et praecepta revocavit, p. 448.

Atque ut prius quidem eam rationem contemplemur, qua plures res nullo temporis habito respectu ἀσυνδέτως enumerantur, minime inter duas duntaxat illa notiones saepe usurpatur. Habet enim hoc asyndeton, quod πλῆθος scilicet efficere non potest, eximiam quandam gravitatem et a plurimorum locorum habitu alienam. Quam Naegelsbachius in Excursu de asyndeto Homerico inter participia usurpato p. 290 sagacissime inde judicat proficisci, quod vigor ille secundi membri, qui in trimembri oratione dissoluta tertio quasi sedetur, in bimembri cum non eodem modo comprimatur vel continuetur, contra prius se vertat, ita ut membra non sensu quidem, sed specie sint inter se opposita. Atque exempla bimembris hujus asyndeti jam Rehdantzius in indice editioni orationum octo Philippicarum adjuncto haec attulit: III, 31 περιῃρημένοι χρήματα, συμμάχους (Dindorfius contra legit χρήματα καὶ συμμάχους). XVIII, 234 ὁπλίτην δ', ἱππέα (idem Dindorfius ὁπλίτην δ' ἢ ἱππέα). XIX, 190. σπονδῶν, ἱερῶν ἐκοινώνησεν. 220. Εὔβοιαν, Ὠρωπὸν ἀποδώσειν. XXI, 61. ὥστε ἀναλίσκοντας, ἀγωνιῶντας ὅμως ἀπέχεσθαι. 81. κἀγὼ μὲν οὕτως εὐλαβῶς τῇ δίκῃ, τοῖς νόμοις ἅπαντα πράττειν ἀξιῶ. XLVII, 30. τῷ καιρῷ, τῇ χρείᾳ. Quibus exemplis ego haec addo: VIII, 27. μέλλει πολιορκεῖν, τοὺς Ἕλληνας. ἐκδίδωσι. 63. πόσα ἐξηπάτησθε, πόσων ἀπεστέρησθε. XVIII, 67. ἑώρων δ' αὐτὸν τὸν Φίλιππον . . . . τὴν χεῖρα, τὸ σκέλος πεπηρωμένον. 150. τίς οὖν ἐκλήτευσεν ἡμᾶς; ἐπὶ ποίας ἀρχῆς; 295, quo loco inter multa asyndeta vel ex tribus vel ex pluribus membris facta bimembria haec duo extant: Ἀρίστρατος, Ἐπιχάρης, ... Δείναρχος, Δημάρατος. XIX, 297. Ἀριστοφῶν, Διόφαντος. 230. λύεσθαι τοὺς αἰχμαλώτους, μηδένα ἐν συμφορᾷ τῶν πολιτῶν δι' ἔνδειαν περιορᾶν. 300. τῷ παρὰ τῶν πωλούντων τὰς πράξεις ὠνεῖσθαι, τῷ τοὺς προεστηκότας ἐν ταῖς πόλεσι διαφθείρειν καὶ ἐπαίρειν. XXI, 61. Μειδίαν δὲ ἰδιώτην ὄντα, μηδὲν ἀνηλωκότα. XXII, 68. ὁμοῦ μετοίκους, Ἀθηναίους δέων et paulo post ἐν ταῖς ἐκκλησίαις; ἐπὶ τοῦ βήματος. XXXIX, 35. ἱερῶν, ὁσίων μετέχεις. Adjectiva autem duo praedicativa quod nullo loco sic posita inveniuntur (nisi quis forte verba quae sunt XXI, 71. ἰσχυρός τις ἦν, μέλας huc pertinere judicat, quae tamen eis quae sequuntur εὖ οἶδ' ὅτι γιγνώσκουσί τινες ὑμῶν ὃν λέγω quodammodo complentur), hoc casu putaverim accidisse. Ad eandem rationem illud ἄνω κάτω referendum est, quod legitur II, 16. IV, 41. XXV, 75; conferas contra ἄνω καὶ κάτω IX, 36. XVIII, 111. XXIII, 178 bis. XXV, 75 et ἄνω τε καὶ κάτω XXV, 47.

Accedo ad trimembre inter res tempore non distinctas asyndeton, quod, ut a vulgari dicendi genere minus abhorreat et in se ipsum quasi sedationem habeat, cum gravitate fere non ita magna uti, tum a πλήθους specie natura sua prorsus alienum esse jam supra vidimus; singulari tamen vi eos locos esse intellegemus, quibus eisdem series verborum per gradus ascendit. Exempla autem hujus asyndeti sunt longe plurima. Ac primum ea affero, quibus nomina tria vel infinitivi et participia illorum instar usurpata ἀσυνδέτως se excipiunt. Cf. I, 12. Φεράς, Παγασάς, Μαγνησίαν. III, 5.

ἑκατομβαιὼν, μεταγειτνιὼν, βοηδρομιών. 35. τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, quae tria colliguntur hoc membro: τοῦ ποιεῖν τοῦθ' ὅ τι καθ' ἡλικίαν ἕκαστος ἔχει καὶ ὅτου καιρὸς εἴη. VIII, 29. ψήφισμα, εἰσαγγελία, πάραλος. 56. τὸν μὲν οὕτω φανερῶς στρατεύοντα, ἀδικοῦντα, πόλεις καταλαμβάνοντα. 66. συμμάχους, πίστιν, εὔνοιαν. 76. πρέσβεις ἐκπέμπειν πανταχοῖ τους διδάξοντας, νουθετήσοντας, πράξοντας ὅσα ἂν δύνωνται. IX, 18. τίσιν οὖν ὑμεῖς κινδυνεύσαιτ' ἂν, εἴ τι γένοιτο; τῷ τὸν Ἑλλήσποντον ὑμῖν ἀλλοτριωθῆναι, τῷ Μεγάρων καὶ τῆς Εὐβοίας τὸν πολεμοῦνθ' ὑμῖν γενέσθαι κύριον, τῷ Πελοποννησίους τἀκείνου φρονῆσαι. XVIII, 65. τὸ ἀξίωμα, τὴν ἡγεμονίαν, τὴν ἐλευθερίαν. 67. ἑώρων δ' αὐτὸν τὸν Φίλιππον . . . . τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένον, τὴν κλεῖν κατεαγότα, τὴν χεῖρα, τὸ σκέλος πεπηρωμένον. 86. τῷ νικᾶν, ὅτ' ἐβουλεύεσθε, λέγων καὶ γράφων, τῷ καταπραχθῆναι τὰ γραφέντα . . . ., τῷ θυσίας τοῖς θεοῖς καὶ προσόδους . . . . ὑμᾶς πεποιῆσθαι. 249. γραφὰς, εὐθύνας, εἰσαγγελίας. XIX, 59. δεκάτη, ἐνάτη, ὀγδόη. 179. τοῖς νόμοις, τοῖς ψηφίσμασι, τοῖς δικαίοις. 190. ἡ βουλὴ . . . · οἱ στρατηγοὶ, σχεδὸν ὡς εἰπεῖν αἱ ἀρχαὶ πᾶσαι. 231. ἑαυτοὺς, τὴν πόλιν, τοὺς ἑαυτῶν παῖδας. 237. πρεσβειῶν, στρατηγιῶν, τῶν μεγίστων τιμῶν. 272. γέλως, ἄδεια, αἰσχύνη. 308. εἶναί τε τὸν Φίλιππον αὐτὸν Ἑλληνικώτατον ἀνθρώπων, δεινότατον λέγειν, φιλαθηναιότατον. 299. ὁ Ζεὺς, ἡ Διώνη, πάντες οἱ θεοί. 343. χρήματα, δόξαν, ἀφορμὴν et πράγματα, ἀπεχθείας, φθόνον. XX, 51. πόλεις ὅλας, τὰς ἑαυτῶν πατρίδας, συμμάχους. XXI, 72. τῷ σχήματι, τῷ βλέμματι, τῇ φωνῇ. 101. ἐγώ τις οὑτοσὶ μέτριος πρὸς ἅπαντάς εἰμι, ἐλεήμων, εὖ ποιῶν πολλοὺς et ἕτερος οὗτός τις βίαιος, οὐδένα οὔτ' ἐλεῶν οὔθ' ὅλως ἄνθρωπον ἡγούμενος. 139. Πολύευκτος, Τιμοκράτης, Εὐκτήμων. XXIII, 238. Χερρόνησον, Ἀμφίπολιν, δόξαν ἔργων καλῶν. XXIV, 60. οἱ προδιδόντες τι τῶν κοινῶν, οἱ τοὺς γονέας κακοῦντες, οἱ μὴ καθαρὰς τὰς χεῖρας ἔχοντες. 34. πόλις, οὐσία, πατήρ. XLV, 36. τοῖς εἰκόσι, τοῖς χρόνοις, τοῖς πεπραγμένοις. His vero cum exemplis cave ea multa confundas, quibus notiones sine particulis continuatae una quae praecedit comprehenduntur, ita ut ad illam rationem referenda sint, qua rem universe vel indirecte aut obscurius indicatam explicari accuratius jam supra nos exposuimus. Quae tamen exempla cum afferre tunc errore quodam omiserimus, hoc loco liceat occasione data addere. Cf. II, 28 τὰ δὲ λήμματα, Λάμψακος, Σίγειον, τὰ πλοῖα ἃ συλῶσιν. IV, 35. πάντας τοὺς ἀποστόλους, τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς Παγασὰς, τὸν εἰς Ποτίδαιαν. IX, 58. τρεῖς τυράννους, Ἵππαρχον, Αὐτομέδοντα, Κλείταρχον. XVIII, 100. μυρία τοίνυν ἕτερα εἰπεῖν ἔχων παραλείπω, ναυμαχίας, ἐξόδους πεζὰς, στρατείας. 302. τὰ μὲν . . . ., τὴν Προκόννησον, τὴν Χερρόνησον, τὴν Τένεδον et τὰ δὲ, τὸ Βυζάντιον, τὴν Ἄβυδον, τὴν Εὔβοιαν. XX, 10. τρία γὰρ τὰ μέγιστα ὀνείδη κτᾶται, φθονεροὺς, ἀπίστους, ἀχαρίστους εἶναι δοκεῖν. 60. ἅπερ . . . . προσῆκε, προξενίαν, εὐεργεσίαν, εὐτέλειαν ἁπάντων. XXIII, 180. οἱ στρατηγοῦντες αὐτοῖς, Βιάνωρ, ὁ Σίμων, ὁ Ἀθηνόδωρος. IX, 70. XVIII, 124. 159. 234. 248. 318. 322. XIX, 62. 65. 92. 145. 180. 190. XXI, 38. XXXIX, 9. LX, 16. Praeterea haec inter quatuor vel plura membra asyndeta non vera: IV, 40. ὑμεῖς δὲ πλείστην δύναμιν ἁπάντων ἔχοντες, τριήρεις, ὁπλίτας, ἱππέας, χρημάτων πρόσοδον. IX, 71. πανταχοῖ, εἰς Πελοπόννησον, εἰς Ῥόδον, εἰς Χῖον, ὡς βα-

σιλέα. XVIII, 125. *οὗ δ' ἐγὼ μὲν ἀθῷος ἅπασι, τοῖς νόμοις, τῷ χρόνῳ, τῇ προθεσμίᾳ, τῷ κεκρίσθαι περὶ πάντων πολλάκις πρότερον, τῷ μηδεπώποτε ἐξελεγχθῆναι.* XXIII, 207. *τὰ δὲ τῆς πόλεως οἰκοδομήματα καὶ κατασκευάσματα . . . ., προπύλαια ταῦτα, νεώσοικοι, στοαί, Πειραιεύς, τἆλλα.* III, 21. X, 10. XVIII, 69. 96. 139. 309. XIX, 228. 229. 311. XX, 122. XXI, 106. XXII, 76. XXIII, 123. 189. 207. XXIV, 101. 184. XXV, 9. 28. XLV, 28. LVII, 24. LX, 27. Jam ad verum asyndeton revertor trimembre. Cujus postquam ea exempla modo protuli, quibus nomina vel alia vocabula cum illorum vi usurpata enumerantur, nunc ea affero, quibus verba continuantur. Cf. IV, 34. *ὥσπερ τὸν παρελθόντα χρόνον εἰς Λῆμνον καὶ Ἴμβρον ἐμβαλὼν αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ᾤχετ' ἔχων, πρὸς τῷ Γεραιστῷ τὰ πλοῖα συλλαβὼν ἀμύθητα χρήματ' ἐξέλεξε, τὰ τελευταῖα εἰς Μαραθῶνα ἀπέβη καὶ τὴν ἱερὰν ἀπὸ τῆς χώρας ᾤχετ' ἔχων τριήρη,* quibus verbis quam egregie audacia Philippi et Atheniensium socordia depingatur Rehdantzius recte exposuit. VI, 19. *διὰ ταῦτ' ἐγρήγορεν, ἐφέστηκεν, ἐπὶ τῇ πόλει θεραπεύει τινάς.* XIX, 23. *ἐβόων, ἐξέκρουόν με, τελευτῶντες ἐχλεύαζον.* 338. *τοὺς δ' αἰχμαλώτους ἐθαύμασα, ἔσωσα, ὑπεστειλάμην.* XXI, 17. *τὸν ἐστεφανωμένον ἄρχοντα διέφθειρε, τοὺς χορηγοὺς συνῆγεν ἐπ' ἐμὲ . . . ., κακὰ καὶ πράγματα ἀμύθητά μοι παρέχων διετέλεσεν.* 120. *ἂν δ' ἐπεξίω, λέλοιπα τὴν τάξιν, φόνου κοινωνῶ, δεῖ με ἀνηρπάσθαι.* Eodem modo, quo verba finita illis locis, infinitivi cumulantur: II, 27. *φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προθύμως, μηδέν' αἰτιᾶσθαι.* 30. *ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι.* XVIII, 195. *στῆναι, συνελθεῖν, ἀναπνεῦσαι.* XIX, 74. *Φωκέας σώσειν, τὴν Βοιωτίαν οἰκίζειν, ὑμῖν τὰ πράγματα οἰκεῖα ποιεῖν.* 118. *ἀδοξεῖν, κρίνεσθαι, πάσχειν ὁτιοῦν.* — Participia vero tria *ἀσυνδέτως* inter se succedentia legimus: VIII, 36. *ὑμῶν οἴκοι μενόντων, σχολὴν ἀγόντων, ὑγιαινόντων.* XIX, 304. *πορεύεται θοἰμάτιον καθεὶς ἄχρι τῶν σφυρῶν, ἴσα βαίνων Πυθοκλεῖ, τὰς γνάθους φυσῶν.* XXV, 50. *τὰς δὲ κληρωτὰς ἀρχὰς σπαράττων, αἰτῶν, εἰσπράττων ἀργύριον.* His quoque exemplis alia addere velim nonnulla, quae, cum verba sine particulis quidem continuentur, sed tamen sint eis quae praecedunt indicata, non possint ad verum asyndeton referri. XIX, 190. *ἡ βουλὴ ταὐτὰ ταῦτα, εἰσιτήρια ἔθυσε, συνειστιάθη, σπονδῶν, ἱερῶν ἐκοινώνησεν.* XIV, 11. II, 13. XXV, 14. 52. Verbosiores hujus modi loci XVIII, 296. LVII, 56.

De quadrimembri asyndeto Naegelsbachio non pariter ac de ceteris generibus assentiri possum. Is enim etsi exempla ea, quibus voluit sententiam suam defendere, fere omnia aptissime delegit, tamen non intellego quomodo ea quae sum ex Demosthene ego allaturus sua ratione possit explicare. Docet autem vir ille doctissimus in Excursu supra commemorato p. 289 et in Arte stil. lat. p. 485, quadrimembre asyndeton nihil aliud quam bimembria duo complecti, quorum alterum sensu ab altero differat, et exempli gratia cum alia affert tum Ciceronianum illud „abiit excessit, evasit erupit“. Sed vide XIV, 32. *τίς οὖν οὕτως δυστυχής ἐστιν ὅστις ἑαυτόν, γονέας, τάφους, πατρίδα ἕνεκα κέρδους βραχέος προέσθαι βουλήσεται.* Quam habes bipartitionem? Num in eo hanc cerni contendes, quod primum nomen et secundum ad homi-

nes spectent, tertium autem et quartum ad res? XVIII, 189 *δίδωσιν* (sc. *ὁ σύμβουλος*) *ἑαυτὸν ὑπεύθυνον τοῖς πεισθεῖσι, τῇ τύχῃ, τοῖς καιροῖς, τῷ βουλομένῳ*, ubi notio quae est *ὁ βουλόμενος* ceteris vi aperte superior est. Et XXII, 70 et XXIV, 78. Androtion *αὐτὸς ῥήτωρ, χρυσοχόος, ταμίας, ἀντιγραφεύς* fuisse dicitur. XXIII, 17. *Ἀθηνόδωρος, Σίμων, Βιάνωρ, ἄλλος τις.* 136. *τιμὰς, σίτησιν, εἰκόνας, πατρίδα.* 185. *πολίτης, εὐεργέτης, στέφανοι, δωρεαί*, quibus verbis variorum honorum cumulatio (*συναθροισμός*) fit. VIII, 25. *ὠνούμενοι μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς παρ' αὐτῶν ἐκπλέοντας ἐμπόρους, μὴ συλᾶσθαι, παραπέμπεσθαι τὰ πλοῖα τὰ αὐτῶν, τὰ τοιαῦτα·* hoc loco liceat forsitan contendere duplex inesse asyndeton bimembre et ita quidem, ut priore membro exprimatur, naves mercatorias nullo modo violari, altero, etiam beneficiis eas affici. 76. Sub finem orationis ea quae Demosthenes multis verbis ante exposuit, breviter iterum enumerantur: *χρήματα εἰσφέρειν φημὶ δεῖν, τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν συνέχειν . . . · πρέσβεις ἐκπέμπειν πανταχοῖ τοὺς διδάξοντας, νουθετήσοντας, πράξαντας ὅσα ἂν δύνωνται τῇ πόλει· παρὰ πάντα ταῦτα τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασι δωροδοκοῦντας κολάζειν καὶ μισεῖν πανταχοῦ*, XXI, 227. *ἐμοὶ βοηθῆσαι, τῷ δήμῳ χαρίσασθαι, τοὺς ἄλλους σωφρονίσαι, μετὰ πολλῆς ἀσφαλείας αὐτοὶ τὸ λοιπὸν διάγειν.* XXII, 27. *ἀπάγειν, εἰσάξειν, παραδώσειν, τὰ τοιαῦτα δή.* XIX, 265. *ἀπέβλεπον, ἐζήλουν, ἐτίμων, ἄνδρας ἡγοῦντο.* XXIV, 102. *τοῖς ἀδικοῦσι τὰ κοινὰ δίδωσιν ἄδειαν, τὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως στρατείας λυμαίνεται, τὴν διοίκησιν καταλύει, τοῖς κακούργοις καὶ τοῖς πατραλοίαις καὶ τοῖς ἀστρατεύτοις βοηθοῦντα τὸν νόμον.* VIII, 69. *κρίνει, δημεύει, δίδωσι, κατηγορεῖ*, quod proximum verbum Dobreo et Westermanno suspectum Naegelsbachius ita explicat, ut verbo *κρίνει* per *χιασμὸν* respondeat. XLI, 16. *οὐ δήπου καὶ τοὺς μάρτυρας ἔπεισα, ψευδῆ μοι μαρτυρεῖν, τοὺς παραγενομένους ὅτ' ἠγγύα μοι, τοὺς εἰδότας ἔλαττόν με κομισάμενον, τοὺς ἀκούοντας ὁμολογοῦντος ὀφείλειν ἐμοὶ, συστήσαντος ἀποδοῦναι, τοὺς τὸ τελευταῖον ταῖς διαθήκαις παραγενομένους.* Non prorsus similis est locus qui invenitur. XIX, 333, ubi duo membra per *μετὰ ταῦτα* prioribus adjunguntur et tria membra ex duabus unumquodque partibus per *καὶ* nexis constant. Cf. etiam XXV, 20. Haec vero exempla et quae jam aliis locis attuli si accuratius inspiciemus, hoc satis apparebit, Naegelsbachii illud, etsi in nonnulla (cf. IX, 73. XXXIX, 34.) cadat, minime tamen in omnia pertinere asyndeta quadrimembria. Hoc contra de omnibus mihi statui posse videtur, numero quidem, si non sensu, fieri bipartitionem, quippe quae oratori in pluribus membris pronuntiandis vocem interdum remittere coacto ipsa quasi offeratur. Idem dicendum est de eis hujusmodi locis, qui non possunt ad verum asyndeton referri. Cf. XVIII, 257. XIX, 161. 220. XXV, 47.

Eandem autem illam numeri (*ῥυθμὸν* graecum scilicet intellego) bipartitionem adhibendam puto, ut asyndeta ea quae per quinque vel plura membra fiunt, facilius perspiciantur; et de eis quidem, quorum membra imparia sunt, illud ita fit, ut ad trimembre asyndeton simul recurramus. Sed vide haec exempla: I, 9. *Πύδνα, Ποτίδαια, Μεθώνη, Παγασαὶ, τἄλλα, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγων διατρίβω.* XVIII, 237. *Εὐβοέας, Ἀχαιοὺς, Κορινθίους, Θηβαίους, Μεγαρέας, Λευκαδίους, Κερκυραίους.* IX, 49.

ψιλούς, ἱππέας, τοξότας, ξένους, τοιοῦτον ἐξηρτῆσθαι στρατόπεδον. XIX, 60. ὀγδόη τοίνυν, ἑβδόμη, ἕκτη, πέμπτη, τετράς. 141. Ὀρχομενὸς, Κορώνεια, Κορσιά, τὸ Τιλφωσσαῖον, τῆς τῶν Φωκέων χώρας ὁπόσην βούλονται. XX, 158. χερνίβων . . . ., σπονδῶν, κρατήρων, ἱερῶν, ἀγορᾶς. LIV, 7. LVIII, 65. ἐργασίαι, νόμοι, δικαστήρια, μάρτυρες, ἀγοραί. XXIV, 119. τοῖς κλέπταις, τοῖς ἱεροσύλοις, τοῖς πατραλοίαις, τοῖς ἀνδροφόνοις, τοῖς ἀστρατεύτοις, τοῖς λιποῦσι τὰς τάξεις. Hic sensu quoque bipartitionem extare facile conspicitur. XXI, 17. βοῶν, ἀπειλῶν, ὀμνύουσι παρεστηκὼς τοῖς κριταῖς, τὰ παρασκήνια φράττων, προσηλῶν ἰδιώτης ὢν τὰ δημόσια, κακὰ καὶ πράγματα ἀμύθητά μοι παρέχων διετέλεσεν. XXIV, 90. ἐπιδείκνυσι μάτην ὀμνύοντας, τιμῶντας, δικάζοντας, ὀργιζομένους, ἅπαντα ποιοῦντας ὑμᾶς. Cf. praeterea verbosiores hos locos: XXIX, 55 et LXI, 27—31, quo proximo etsi non vera asyndeta insunt, quoniam quid virorum illorum animos adeo confirmaverit κατὰ φυλὰς expositum iri jam prioribus indicatur, tamen enumeratio decem tribuum atticarum, verbo praesertim semper ἀσυνδέτως praeposito, eximiam habet dignitatem. Arte non minus admirabili II, 25. μελλόντων αὐτῶν, ἑτέρους τινὰς ἐλπιζόντων πράξειν, αἰτιωμένων ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπιζόντων, σχεδὸν ταὐτὰ ἅπερ νυνὶ ποιούντων ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν participiis cumulatis significatur, quam Athenienses in tanto rerum discrimine consilii se inopes praestiterint. Cf. etiam XIX, 114. πυροπωλῶν, οἰκοδομῶν, βαδιεῖσθαι φάσκων, κἂν μὴ χειροτονῆτε ὑμεῖς ξυληγῶν, τὸ χρυσίον καταλλαττόμενος φανερῶς ἐπὶ ταῖς τραπέζαις, et XXII, 68. Sunt autem vera inter participia asyndeta omnino non ita multa, siquidem ei loci quibus participia sive temporum sunt diversorum sive non eandem ad verbum finitum rationem habent sive aliud alio accuratius definiuntur sive inter se opponuntur, ab eis abhorrent quae de vero asyndeto sunt supra praecepta. Praeterea separatim notiones illas τοιαῦτα (cf. XIX, 295) vel τὰ τοιαῦτα (cf. VIII, 25. XX, 122. XXI, 136. XXV, 36.) et ἄλλα (cf. IX, 52. XIX, 228) vel τἄλλα (cf. I, 9. IX, 39. 64. XXIII, 207) et πάντα ταῦτα (cf. XVIII, 249) ἀσυνδέτως additas breviter commemoro. Idem attingitur a Webero in Comment. in Orat. Arist. p. 378 sq.

Reliquum est ut de illo asyndeto exponamus, quod fit per verba tempore distincta. Quo jam supra docuimus effici, ut aut ea quae revera non nisi aliud post aliud facta esse possint videantur in unum quasi tempus incidere vel intervallo quidem nullo inter se continuari aut narratio quam celerrime cum summa singularum partium vi ad finem perducatur. Quae cum ita sint, non miraberis, pauca tantum reperiri ejus asyndeti exempla nec in his quod cum illo „veni, vidi, vici“ possit comparari. Cf. XIX, 76. πέντε γὰρ ἡμέραι γεγόνασι μόναι, ἐν αἷς οὗτος ἀπήγγειλε τὰ ψευδῆ, ὑμεῖς ἐπιστεύσατε, οἱ Φωκεῖς ἐπύθοντο, ἐνέδωκαν, ἀπώλοντο. IX, 27. ἐφ' Ἑλλήσποντον οἴχεται, πρότερον ἧκεν ἐπ' Ἀμβρακίαν, Ἦλιν ἔχει τηλικαύτην πόλιν ἐν Πελοποννήσῳ, Μεγάροις ἐπεβούλευσε πρώην, οὔθ' ἡ Ἑλλὰς οὔθ' ἡ βάρβαρος τὴν πλεονεξίαν χωρεῖ τἀνθρώπου. Quam egregie hoc loco asyndetis cum figura quae dicitur ἐπιτροχασμός vel ἐπιτρέχον εἶδος conjunctis insatiabilis illa Philippi avaritia depingitur, qua incitatus tum huc tum illuc raptim contendat! XVIII, 215. Μετὰ ταῦτα τοίνυν ἐκάλουν ὑμᾶς καὶ μετε-

κίνοιντο, ἐξῆτε, ἐβοηθεῖτε, ἵνα τὰν μέσῳ παραλείπω, οὕτως οἰκείως ὑμᾶς ἐδέχοντο ὥστε κτλ. Hoc loco et eis qui sequuntur Demosthenes aperte id maxime agit, ut brevitate oratio valeat. XXXIX, 4. *εἰσήγαγεν, ἐποιήσατο, ἵνα τὰν μέσῳ συντέμω, ἐγγράφει τοῖς Ἀπατουρίοις.* XIX, 93. *μετὰ ταῦτα εἰρήνην τινὲς ἡμᾶς ἔπειθον ποιήσασθαι· ἐπείσθημεν· πρέσβεις ἐπέμψαμεν· ἤγαγον οὗτοι δεῦρο τοὺς ποιησαμένους τὴν εἰρήνην.* XXII, 5. *ταῦτ' ἐπήρετο . . . . ὁ ἐπιστάτης, διεχειροτόνησεν ὁ δῆμος, ἔδοξεν.* Uberrimus autem locus invenitur XXIV, 11—14, quem quam maxime contractum affero: *μετὰ ταῦτ' ἐμήνυσεν Εὐκτήμων . . . . προσῆλθε τῇ βουλῇ, προβούλευμ' ἐγράφη· μετὰ ταῦτα γενομένης ἐκκλησίας προὐχειροτόνησεν ὁ δῆμος. ἀναστὰς Εὐκτήμων ἔλεγεν . . . . τότε ἀνέμνησεν ὑμᾶς, τοὺς νόμους ἀνέγνω . . . , ἐδόκει δίκαια λέγειν ὑμῖν ἅπασιν. ἀναπηδήσας Ἀνδροτίων καὶ Γλαυκέτης . . . . ἐβόων, ἠγανάκτουν, ἐλοιδοροῦντο, ἀπέλυον τοὺς τριηράρχους, παρ' ἑαυτοῖς ζητεῖν ἠξίουν τὰ χρήματα. ταῦτ' ἀκουσάντων ὑμῶν ἔδοξε . . . . γράφονται τὸ ψήφισμα· εἰς ὑμᾶς εἰσῆλθεν· ἵνα συντέμω, κατὰ τοὺς νόμους ἔδοξεν εἰρῆσθαι καὶ ἀπέφυγεν.* Alia ratio est, ubi orator sive scribam non nominatum alloquitur, ut leges, decreta, testimonia, alia recitet sive eum qui clepsydram servat. Haec enim dissolutio actione satis probatur, quandoquidem allocutio illa necessario vel nutu vel soni mutatione vel alio quodam signo indicabatur. Solet autem scribae allocutio fieri aut per *λέγε* vel *λαβὲ κτλ.* (hanc fermam Weberus l. c. p. 173 ita vult accipi, ut sermonis et consuetudinis quotidianae, quam oratores in hujus generis dictionibus imitarentur, proprium fuisse dicat) vel *ἀνάγνωθι* vel *λαβὲ καὶ λέγε* aut per *ἐπίσχες* (cf. XXIII, 23. XXIV, 57.) vel *ἔχε αὐτοῦ* (cf. XLV, 26.) vel *κατάθες* (cf. XX, 128: *καλῶς κατάθες*) vel *κατάθοι* (cf. XXIII, 87.) vel *πέπαυσο* (cf. XXIV, 64.). cf. etiam XL, 19. *Ἴθι δὲ λαβὲ κτλ.* Ad illum *ἐφ' ὕδωρ* autem spectat *ἔξερα τὸ ὕδωρ.* cf. XXXVI, 62. XXXVIII, 28. Eodemque modo quo illae interpellandi formulae asyndeton his quoque locis explicandum est: LVI, 50. *δεῦρο, Δημόσθενες.* LVII, 43. *κάλει τούτους.* LVIII, 70. *Βοήθησον ἡμῖν ὁ δεῖνα, εἴ τι ἔχεις, καὶ σύνειπε. ἀνάβηθι.* — Denique vero ne illud quidem praetermiserim, quod nullo apud Demosthenem loco plura adjectiva *ἀσυνδέτως* uni substantivo ratione adduntur attributiva, quamquam certa ejus rei causa vix poterit reperiri.

Schulnachrichten.

A.
Chronik des Gymnasiums
von Ostern 1874 bis Ostern 1875.

Das Lehrercollegium, das seit einem Zeitraum von 30 Jahren nur wenige Veränderungen erfuhr, ist in neuester Zeit in rascher Umwandlung begriffen und theilt darin das Loos des bei fast allen höheren Schulanstalten jetzt bemerklichen häufigeren Lehrerwechsels. So hat auch dieser Jahresbericht wieder mehrere Veränderungen in dem Lehrerpersonalbestand unseres Gymnasiums zu verzeichnen. Mit Ostern vorigen Jahres schied aus dem Lehrercollegium der Professor Dr. Spitta zu unserem großen Bedauern aus, um einem Rufe an die Nicolaischule in Leipzig zu folgen.

Er hat seit 8 Jahren als Lehrer der classischen Sprachen mit vorzüglichem Erfolge hier gewirkt und mit den reichsten Bildungsmitteln in die ideale Welt des classischen Alterthums seine Schüler eingeführt. Während dieser Zeit reifte unter seiner Hand der von Kennern mit großem Beifall aufgenommene 1. Band seiner Schrift über Sebastian Bach zur Vollendung, ein Werk, das wir als ein bleibendes und kostbares Denkmal der hiesigen Stellung des Verfassers ansehen dürfen, da der große Meister, dessen Bild er so treffend und verständnißinnig dargestellt hat, auf seinem Lebens- und Entwicklungsgange auch unserem Lande längere Zeit wirkend und schaffend angehörte. An seine Stelle als Ordinarius der Secunda trat der Professor Dr. Irmisch. Das Ordinariat in Quarta übernahm an dessen Statt der Oberlehrer Dr. Hirt und vom 1. Juli ab bis zum 1. October der Gymnasiallehrer Dr. Mohr. Dieser war, um die durch den Weggang des Professors Dr. Spitta entstandene Lücke auszufüllen, an das hiesige Gymnasium berufen worden, wie schon in dem vorjährigen Programm berichtet worden ist. Ferner nahm der Oberlehrer Dr. Hirt vom 1. Juli ab seine Entlassung, um einem Rufe an das Seminar in Delitsch zu folgen. Am 28. Juni verabschiedete er sich von den versammelten Lehrern und Schülern, und der Director fühlte sich gedrungen, ihm für die treue, gewissenhafte Amtsführung, namentlich auch für den von ihm in der Stellung eines Religionslehrers bewährten Ernst und für die Energie